

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
Державний методичний центр
навчальних закладів культури і мистецтв України

МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЦИМБАЛИ

ПРОГРАМА

для музичної школи, музичного відділення
початкового спеціалізованого мистецького
навчального закладу
(школи естетичного виховання)

Київ – 2015

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
Державний методичний центр
навчальних закладів культури і мистецтв України

МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ

ЦИМБАЛИ

ПРОГРАМА

**для музичної школи, музичного відділення
початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу
(школи естетичного виховання)**

Київ – 2015

**МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ
БАНДУРА**

Програма
для музичної школи, музичного відділення початкового
спеціалізованого мистецького навчального закладу
(школи естетичного виховання)

Укладачі:

М.Д. Кужба спеціаліст першої категорії, викладач КПСМНЗ
«Дитяча музична школа № 12 ім. К.І. Пульженко», м. Харків

О.П. Юрченко спеціаліст вищої категорії, викладач КПСМНЗ
«Дитяча музична школа № 9 ім. В.І. Сокальського», м. Харків
та Харківського музичного училища ім. Б.М. Лятошинського,
кандидат мистецтвознавства

Відповідальний за випуск:

А.П. Корисько директор Державного методичного центру навчальних закладів
культури і мистецтв України

Редактор:

Н.І. Смольська методист першої категорії Державного методичного центру
навчальних закладів культури і мистецтв України

Програму відзначено дипломом I ступеня
на Всеукраїнському конкурсі навчальних програм
для початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів
(шкіл естетичного виховання) системи Міністерства культури України

Навчальне видання

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступ	4
Мета і основні завдання навчального предмета «Музичний інструмент цимбали».....	4
Характеристика структури курсу	5
Особливості організації навчально-виховного процесу.....	7
Організація обліку успішності та критерії оцінювання навчальних досягнень учнів	9
Рекомендації щодо організації та проведення контрольних заходів	10

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

СТРОК НАВЧАННЯ - 8 РОКІВ

0 клас	13
1 клас	16
2 клас	20
3 клас	24
4 клас	28
5 клас	32
6 клас	36
7 клас	39
8 клас	43

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

СТРОК НАВЧАННЯ - 6 РОКІВ

0 клас	47
1 клас	50
2 клас	56
3 клас	60
4 клас	64
5 клас	68
6 клас	73

БІБЛІОГРАФІЯ

Перелік рекомендованих репертуарних збірників	78
Рекомендована методична література	80

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступ

З давніх-давен український народ вирізнявся своєю музикальністю та пісенністю. Мелодійний характер української пісні, як і мови, породив і виплекав самотній музичний інструментарій. Виготовлення музичних інструментів і гра на них завжди вважалася у народі благородною справою, виявом неординарних людських здібностей і таланта. Недарма здібного музиканта, як і музичного майстра, люди називали чародієм.

Процес розмежування народного інструментарію на автентичний і академічний, що розпочався у ХХ ст., продовжується і в наш час. Кінець ХХ - початок ХХІ ст. – час корінних змін у виконавстві на народних інструментах. Про це свідчить велика кількість конкурсів, фестивалів і оглядів, що проводяться не лише в Україні, але й в країнах близького і далекого зарубіжжя. Також свідченням цього є та стрімка еволюція, яка в ХХ столітті здійснилася відносно кожного з народних інструментів. Цимбали – не виключення. Зміни торкнулися статусу інструмента, його функціонування і, відповідно, репертуару. Виготовлені з урахуванням останніх досягнень органології, вони на рівні з найпопулярнішими інструментами світу звучать у концертних залах, філармоніях, а гри на цимбалах навчають у спеціалізованих початкових, середніх та вищих музичних навчальних закладах.

Мета та основні завдання навчального предмета «Музичний інструмент цимбали»

Естетичне виховання дітей, зокрема навчання музики, є однією з основних потреб сучасного суспільства. Система музичної освіти України передбачає, з одного боку, масовість навчання у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах, з іншого – виявлення талановитих дітей, які зможуть продовжити навчання у спеціалізованих середніх і вищих мистецьких навчальних закладах та стати професійними музикантами.

Запорукою успішного розвитку кожної дитини, яка прийшла до початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу, є наявність багатьох факторів: музичні здібності самої дитини, професійна підготовка викладача, багаторічні традиції навчального закладу, хороший інструмент та навчальна програма, за якою буде проводитися процес навчання гри на цимбалах.

Програма з предмета «Музичний інструмент цимбали» укладена згідно з Основними вимогами до навчальних програм для початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів, затверджених наказом Міністерства культури і туризму України №415 від 17.06.2005 р.

Основна мета предмета – виховання і розвиток творчих здібностей дитини засобами народно-інструментального мистецтва, оволодіння навичками гри на інструменті, збагачення практичними вміннями та теоретичними знаннями, необхідними для подальшої творчої діяльності.

Визначена мета предмета обумовлює такі його завдання: залучення учня до музичної культури, прищеплення інтересу і любові до музики; ознайомлення з історією виникнення та розвитку інструмента; формування, розвиток та удосконалення навичок володіння інструментом; виховання музично-естетичного смаку шляхом вивчення різних за жанром творів та прослуховування найкращих зразків; вміння реалізувати художньо-виконавчі навички в умовах концертного виступу; вміння самостійно працювати над музичним твором; розвиток музичного слуху; виховання і розвиток почуття метроритму; виховання потреби у власній інтерпретації виконуваних творів.

Протягом навчання у закладі учень має навчитися: використовувати основні прийоми звукоутворення та штрихи; працювати над подоланням технічних складностей; відчувати, сприймати та втілювати художній образ музичного твору; вільно читати нотний текст відповідної складності; самостійно розбирати музичний твір відповідної складності; музикувати у різних за складом ансамблях та оркестрах.

Найбільш обдарованих учнів слід орієнтувати на отримання професійної освіти у вищих мистецьких навчальних закладах.

Характеристика структури навчальної програми

Навчальна програма з предмета «Музичний інструмент цимбали» є навчальним виданням, що регламентує організацію навчально-виховного процесу у класі цимбалів відповідно до затверджених нормативних документів, зокрема таких як Положення про початковий спеціалізований мистецький навчальний заклад (школу естетичного виховання) системи Міністерства культури України та Типових навчальних планів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання). Програма окреслює сучасні вимоги щодо організації навчального процесу на початковому етапі.

Навчання з предмета «Музичний інструмент цимбали» відбувається в обов'язку, передбаченому діючим Типовим навчальним планом музичної школи, музичного відділення початкового спеціалізованого мистецького навчального

закладу (школи естетичного виховання), затвердженим наказом Міністерства культури України від 11.08.2015 № 588. Строки навчання – 8 або 6 років. Різні строки навчання обумовлені різним віком дітей на момент вступу до закладу.

На вивчення предмета «Музичний інструмент цимбали» відводяться 2 академічні години на тиждень. Навчальний рік у закладі складається з двох семестрів і триває 35 тижнів: I семестр – 16 тижнів (32 години); II семестр – 19 тижнів (38 годин). Загальний обсяг навантаження з предмета на рік – 70 годин.

Обсяг курсу складає 560 годин (+70 годин у 0-му класі) при 8-річному строковому навчання та 420 годин (+70 годин у 0-му класі) при 6-річному строковому навчання.

Навчальна програма має таку структуру:

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступ

Мета та основні завдання навчального предмета «Музичний інструмент цимбали»

Характеристика структури навчальної програми. Із зазначенням строків вивчення предмета, кількості навчальних тижнів у навчальному році та по семестрах відповідно до структури навчального року, обсягу годин на вивчення предмета з урахуванням строків навчання.

Особливості організації навчально-виховного процесу. Першорядні навчальні та організаційні питання, що є характерними для навчання у класі цимбалів, питання розвитку творчих навичок учнів, особливості розширення педагогічного репертуару, інші питання.

Організація обліку успішності та критерії оцінювання навчальних досягнень учнів. Обґрунтування поточного та підсумкового оцінювання, зазначення критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів, інші питання.

Рекомендації щодо організації та проведення контрольних заходів. Визначення обов'язкових контрольних заходів по кожному класу та їхніх форм проведення; рекомендації щодо виконання практичних творчих завдань, інше.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

У підрозділах **Строк навчання – 8 років** та **Строк навчання – 6 років** визначено обсяг практичних навичок, які треба формувати та вдосконалювати, а також музично-теоретичних знань, які потрібно вивчати протягом усіх років навчання у закладі для переведення учня до наступного класу та для закінчення закладу.

Для кожного класу означені основні завдання предмета, орієнтовний річний план, перелік контрольних заходів, наведено варіанти орієнтовних програм підсумкового академічного концерту, запропоновано орієнтовний репертуар.

Орієнтовний репертуар складається з переліку творів, з якими бажано ознайомитись під час навчального процесу. По кожному класу в репертуарних списках наведено декілька творів для *ансамблевого* виконання. Зазначена в

дужках нумерація відсилає до **Переліку рекомендованих репертуарних збірників** у розділі **Бібліографія**.

БІБЛІОГРАФІЯ

Для підвищення професійного рівня викладача з фаху «цимбали» у розділі крім **Переліку рекомендованих репертуарних збірників** наведено список **Рекомендованої методичної літератури**. Поряд з науково-методичною літературою із загальних питань (музичної педагогіки, психології, музичного виконавства, розвитку творчих здібностей дитини тощо) значне місце займає спеціалізована науково-методична література для цимбалів.

Особливості організації навчально-виховного процесу

Урок з фаху, що проводиться індивідуально, є основною формою навчальної та виховної роботи з учнем. Така форма роботи дає можливість досконало вивчити характер, темперамент, розумові та фізичні особливості дитини і розкрити її творчий потенціал. Викладачеві з фаху слід підтримувати тісний зв'язок з викладачами музично-теоретичних дисциплін та оркестрового класу. Для оптимізації процесу навчання потрібно налагодити зв'язок з батьками учнів та залучити їх до співпраці. Вчасне забезпечення учня всім необхідним для навчання позитивно впливатиме на музичний розвиток дитини.

Планування навчальної роботи та підбір репертуару є фактором, що сприяє кращій організації навчального процесу. Щорічно, на початку I і II семестрів викладач зобов'язаний скласти індивідуальний план для кожного учня і затвердити цей план у завідуючого відділом (відділенням). При складанні індивідуального плану враховуються музично-виконавські здібності учня, рівень його інтелектуального розвитку, працездатність, пам'ять, темперамент тощо.

Наприкінці навчального року викладач повинен вказати на зміни в індивідуальному плані, відзначити якість виконання плану, дати розгорнуту характеристику музичних даних, працездатності, успішності учня та його творчих здобутків.

Підібраний навчальний репертуар має відповідати високому художньому рівню і гармонійно поєднувати кращі зразки старовинної та сучасної, академічної та народної музики і бути різноманітним за змістом, жанрами, формою, стилем, фактурою. При доборі репертуару слід враховувати призначення творів за місцем виконання: концертний виступ, програвання у класі чи музикування в домашніх умовах, гра твору з метою ознайомлення (читання з листа). У зв'язку з недостатньою кількістю оригінальної літератури для цимбалів перелік творів, включених до **Орієнтовного репертуару**, складений на основі підбору навчального матеріалу з видань для інших музичних інструментів. У деяких випадках знадобиться редакційна робота викладача з фаху: перенесення мелодії в інші октави (при виконанні творів з репертуару для скрипки,

чотириструнної домри або ксилофона), вилучення акордових нот (у п'есах для балалайки), написання партії фортепіано (якщо це твір для баяна або акордеона соло). Принципи нотного запису складної цимбальної фактури з використанням двох нотоносців вимагають дотримання чітких правил із застосуванням усталеної нотної графіки. Для швидкої орієнтації в нотному тексті при редакції музичного матеріалу для цимбалів припустимо використовувати систему мнемотехніки для цимбалів, що запропонована відомим концертним виконавцем на цимбалах, музикознавцем та педагогом Тарасом Бараном у підручнику «Цимбали та музичний професіоналізм» (Львів: Афіша, 2008. – 224 с.). Систему цимбальної мнемотехніки складають: різновиди ударів у формуванні звука та гри щипком, види педалізації та типи пальчаток (паличок). Оскільки цимбали являють собою народний інструмент, то при підборі репертуару на початковому етапі навчання особливого значення набуває орієнтація на обробки народних пісень і танців.

Важливо прищепити учневі дбайливе і охайне ставлення до свого інструмента. Не можна дозволяти грати на запорошеному, брудному і ненастроєному інструменті, а також на інструменті з неповним комплектом струн. Гра на ненастроєному інструменті шкідливо відображається на розвитку музичного слуху учня.

Постановка. Особливу увагу слід приділити моментам правильної посадки учня за цимбалами та природної, вивільненої постановки рук, пристосуванню до інструмента. Ретельні повсякденні заняття і постійний контроль викладача з фаху і самого учня забезпечать усунення непотрібної м'язової напруги та інших недоліків, що нерідко переростають у професійні захворювання.

Пальчатки (палички) мають бути підготовлені до застосування: завжди відповідним чином обмотані ватою і ниткою. Використання вати з обмотуванням шовковою ниткою дає змогу диференціювати типи звукоутворення завдяки ущільненій або вільній обмотці головки пальчаток. Головка пальчаток буває кількох типів: дерев'яна, шкіряна, вовняна, ватяна або ватяно-замшева. Типи головок пальчаток залежать від кількох факторів, зокрема від щільності намотування вати, величини кроку та сили натягу нитки. Можливе використання клею для ущільнення обмотки, підмотування замшею чи принципово відмінний тип головки з використанням дерева або шкіри. Усі ці чинники впливають на широту палітри цимбального звучання. Разом із тим, добираючи пальчатки (палички) для дитини, обов'язково треба брати до уваги її вік, а також зважати на те, що зустрічаються цимбали різних конструкцій та типів. Необхідно звертати увагу на розміри самих пальчаток (паличок), а саме: на пальцеву виїмку, лапку держака, довжину та вагу головки пальчатки (палички).

Найважливішим елементом народно-інструментального виконання є **техніка гри на інструменті**. Тому впродовж усіх років навчання повинна проводитися ретельна і систематична робота над музично-технічним розвитком учня,

зокрема це вивчення різноманітних вправ, гамоподібних і арпеджійованих пасажів, етюдів на різні види техніки, а також музичних творів віртуозного характеру. До області техніки гри на цимбалах відносяться як стрімка рухливість, так і широка кантілена, що втілюється рівним, безперервним веденням звука прийомом тремоло.

Для успішного опанування навичок **читання з листа** необхідна систематична робота, яка є складовою всього навчального процесу і на уроках з фаху, і вдома. Важливо звертати увагу учня на характерні текстові вказівки, що відносяться до питань ладотональності, метроритму, повторності тих або інших побудов, змін тактового розміру, темпу, динамічних відтінків, та інше.

Важливим фактором музичного розвитку учня є ансамблеве виконавство – вид колективної творчості, при якому формується почуття відповідальності. Ця форма музикування розвиває вміння слухати один одного і чітко орієнтуватися у загальній системі комунікативних зв'язків, які складаються між учасниками ансамблю під час музикування. Ансамблеве виконавство припускає програвання творів із супроводом (фортепіано, баян, акордеон тощо), в дуєті з викладачем або учнем, у складі різних ансамблів (народних, змішаних).

Організація обліку успішності та критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

Основою обліку успішності учнів протягом навчального року є поточне та підсумкове оцінювання. При оцінюванні досягнень беруться до уваги:

опанування репертуару;
рівень відповідності репертуару програмним вимогам певного року навчання;
якість виконання програми;
вміння розкрити художній образ;
старанність під час уроків та систематичність самостійної домашньої роботи учня.

Поточне оцінювання здійснюється під час поурочної навчальної діяльності учнів. Цей вид оцінювання надає можливість викладачу виявляти, як відбувається процес опанування нових знань, умінь і навичок.

Підсумкове оцінювання здійснюється за тиждень до закінчення семестру (**семестрове оцінювання**) та навчального року (**оцінка за рік**).

Семестрове оцінювання здійснюється за результатами поточного за даний період з урахуванням позитивної чи негативної динаміки навчальних досягнень учнів. У I семестрі обов'язково враховується ще й оцінка за контрольний захід.

Оцінка за рік узагальнює досягнення учнів за поточний навчальний рік і є **підсумковою**. Виставляється викладачем на основі семестрових оцінок із обов'язковим урахуванням оцінок, одержаних під час контрольних заходів, а також за участь у конкурсах, фестивалях, концертах тощо.

Оцінка за рік та екзаменаційна оцінка у випускних класах є складовими підсумкової оцінки з предмета «Музичний інструмент цимбали», виставляється екзаменаційною комісією і вноситься у Додаток до Документа про позашкільну освіту.

Комісія, яка складається з викладачів відділу (відділення) та керівництва навчального закладу, колегіально обговорює виступ учня після таких контрольних заходів як прослуховування, академічний концерт, відкритий академічний концерт, підсумковий академічний концерт, випускний іспит, і виставляє оцінку (окрім відкритого академічного концерту та прослуховування).

Відповідно до наказу Міністерства культури і мистецтв України від 27.08.2001 року №554 "Про запровадження 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах системи Міністерства культури і мистецтв України" визначається рівень навчальних досягнень учня, а саме:

початковий (1–3 бали);
середній (4–6 балів);
достатній (7–9 балів);
високий (10–12 балів).

Докладніше критерії оцінювання навчальних досягнень учнів музичних шкіл (музичних відділень шкіл мистецтв) з предметів спеціального циклу викладено у Додатку 1 до вищезгаданого наказу.

Оцінки мають виховне значення. Тому треба вміло використовувати механізм оцінювання, зважаючи на тенденції сучасної педагогіки, зокрема на особистісно-орієнтований підхід до кожної дитини для виявлення в ній творчого потенціалу і виховання таких необхідних для реалізації цього творчого потенціалу якостей як цілеспрямованість, бажання подолати труднощі та досягти певних успіхів у набутті спеціальних знань, умінь і навичок.

Рекомендації щодо організації та проведення контрольних заходів

Для успішної організації навчального процесу необхідним є регулярне проведення контрольних заходів протягом кожного навчального року відповідно до вимог програми.

У 0-му класі обов'язковим контрольним заходом є тільки підсумковий академічний концерт (з оцінкою) у травні.

У 1-му класі обов'язковими контрольними заходами є:

- 1) прослуховування (без оцінки) для учнів, які не навчалися у 0-му класі – грудень;
- 2) академічний концерт (з оцінкою) для учнів, які навчалися у 0-му класі – грудень;

3) відкритий академічний концерт (без оцінки) – лютий-березень;

4) підсумковий академічний концерт – травень.

У 2-7-му класах (строк навчання – 8 років) та у 2-5-му класах (строк навчання – 6 років) обов'язковими контрольними заходами є:

1) технічний залік – жовтень-листопад;

2) академічний концерт – листопад-грудень;

3) відкритий академічний концерт (без оцінки) – лютий-березень;

4) підсумковий академічний концерт – травень.

У 8-му класі (строк навчання – 8 років) та у 6-му класі (строк навчання – 6 років) обов'язковими контрольними заходами є:

1) прослуховування (без оцінки) – грудень;

2) прослуховування (без оцінки) – квітень;

3) випускний іспит – травень.

Перевірка роботи над технічним матеріалом у 2-7-му класах (строк навчання – 8 років) та у 2-5-му класах (строк навчання – 6 років) частково виноситься на академічний концерт у I семестрі (виконання етюда) або за протокольним рішенням відділу може відбуватися під час технічного заліку (в класному порядку) з дотриманням вимог до цього контрольного заходу в повному обсязі.

Зазначені строки проведення контрольних заходів є орієнтовними. Конкретні терміни визначаються на засіданні відділу (відділення) навчального закладу на початку навчального року.

У зв'язку з різним рівнем музичних здібностей учнів, їхніми фізичними даними, навантаженням у загальноосвітній школі та за відсутності інструмента вдома, пропонується корегувати вимоги до контрольних заходів (кількість та рівень складності п'єс) на засіданнях відділу (відділення).

Особливого значення в сучасних умовах організації навчально-виховного процесу у школах естетичного виховання набуває проведення відкритого академічного концерту. Мета такого заходу, насамперед, це популяризація виконавства на народних інструментах і залучення до цього процесу нових учнів. Відкритий академічний концерт може мати різні форми, а саме: тематичний або творчий вечір, концерт класу, концерт для батьків тощо. Учень може виконати сольну програму (2-3 різножанрових твори) з повтором одного твору з репертуару I семестру, а також виконати 1-2 п'єси у різних за складом ансамблях, якщо учень не вивчає окремо предмет «Ансамбль». Зважаючи на особистісно-орієнтоване навчання, зокрема на реалізацію творчого потенціалу дитини, учень може виконати свою композицію, власну обробку твору, самостійно розібраний твір, власноручно підібраний на слух акомпанемент до мелодії (у складі ансамблю) тощо.

Від виступів на академічному концерті у I семестрі та відкритому академічному концерті у II семестрі можуть бути звільнені учні, які брали участь у конкурсах, фестивалях тощо (про що засвідчено у протоколах засідання відділу),

щойно зараховані учні, такі, що навчаються у викладача з фаху перше півріччя. Обов'язковим для учнів усіх класів (крім випускного) є виступ на підсумковому академічному концерті, а для випускників, відповідно, випускний іспит. Тільки в окремих випадках (згідно з пунктами 3.13 та 3.16 Положення про початковий спеціалізований мистецький навчальний заклад (школу естетичного виховання) системи Міністерства культури і мистецтв України від 06.08.2001 № 523 із змінами) учні можуть бути звільнені керівництвом закладу від виступу на підсумковому академічному концерті або складання випускного іспиту.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ СТРОК НАВЧАННЯ – 8 РОКІВ

0 КЛАС

Основні завдання предмета

Формування навичок гри на цимбалах:

ознайомлення з історією цимбалів, будовою інструмента, правилами догляду за ним;
діапазон інструмента, початкове уявлення про регістри та їхні виразні можливості;
формування правильної посадки за інструментом, постановки рук (у донотний період);
підготовчі вправи для організації первинних ігрових рухів;
формування первинних уявлень про основні способи звукоутворення: удар, подвійні удари (однією рукою), штрих *staccato* (удар);
вивчення елементарних аплікатурних формул;
первинні уявлення про виразні можливості сили звука – динаміка;
розуміння окремих позначень артикуляції;
виховання відчуття ансамблевого виконавства. Гра із супроводом фортепіано або іншого музичного інструмента;
початкові навички читання нот з листа (координація зору, слуху та рухів);
розвиток творчих здібностей з використанням сучасних методик за вибором викладача.

Ознайомлення з основами музичної грамоти:

графічне позначення звуків на нотному стані та розташування їх на інструменті;
ознайомлення з елементарними поняттями: тривалості нот, паузи; метр, такт; сильні та слабкі долі, музичні розміри 2/4, 3/4, 4/4;
вивчення динамічних відтінків: *forte*, *piano*;
усвідомлення ознак пісні, маршу, танцю;
вивчення елементарних музичних термінів;
початкові уявлення про засоби музичної виразності (лад, темп, ритм, регістр, динаміка, тембр);
темп: швидкий, повільний, повільний;
регістри: високий, низький, середній.

Орієнтовний річний план

Гами – C-dur в 1-2 октави: гра по 2-3 удари кожною рукою, по 4 удари різними руками; арпеджіо тризвуку.

10-12 вправ і етюдів на різні види техніки.

8-10 різнохарактерних п'єс.

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Відкритий академічний концерт (участь необов'язкова)(березень)	Довільна програма
Підсумковий академічний концерт (травень)	1 етюд, 2 різнохарактерні п'єси.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Попічук Д. Етюд № 1
Українська народна пісня (обр. Лисаковського О.) «По дорозі жук, жук»
Власов В. Як ходить годинник
2. Незовибатько О. Вправа № 31
Українська народна пісня (обр. Попічука Д.) «Дівка в снігах стояла»
Гайдн Й. Пісенька

Орієнтовний репертуар

Етюди

Незовибатько О.	Вправи №№ 31, 38, 39, 40 (14) Вправи-етюди №№ 43, 44. (14)
Попічук Д.	Етюди №№ 1-5 (16)
Тар'яні Тот І., Фалька Й.	Вправи №№ 55, 133, 144, 149, 171 (58)
Черні К.	Вправа № 56 (58)

Обробки народних пісень і танців

	Білоруська народна пісня «Казакі ідуть» (25)
Бовбель Ю.	Білоруський народний танець Крижачок (5)
Мултанова Н.	Молдавські народні танці
Попічук Д.	Качка (16) Хоро (16)
	Угорська народна пісня Капелюх мій зі стрічкою (16)
Попічук Д.	Українські народні пісні
Беркович І.	У сусіда хата біла (13)
Лисаковський О.	По дорозі жук, жук (11)
Лисенко М.	Ой під горою, під перевозом (5)
Незовибатько О.	У Харкові дощ іде (14) Чом, чом не прийшов (14)

Полонський С.
Попічук Д.

Веснянка (11)
Веселі гуси (16)
В кінці греблі шумлять верби (16)
Грицю, Грицю до роботи (16)
Дала мені мамка корову (16)
Дівка в снігах стояла (16)
Журавель (16)
І шумить, і гуде (16)
Казав мені батько (16)
Кину кужіль на полицю (16)
Ой, джигуне, джигуне (16)
Ой за гаєм, гаєм (16)
Ой під вишнею (16)
На вулиці скрипка грає (11)
Лисичка (20)

Старовина французька пісенька

Артишоки (25)

Чеський народний танець

Мадера (16)

П'єси

Барток Б.
Власов В.

Гайдн Й.
Гедіке О.
Глінка М.
Глюк Х.
Захар'їна Т.

Іванников В.
Кабалевський Д.

Калинников В.
Карасьова В.

П'єса (5)
Як ходить годинник (28)
Коза-дереза (28)
Хлопчик-з-пальчик (28)
Сорока-білобока (28)
Пісенька (52)
Зайчик (52)
Полька (5)
Веселий танець (52)
Скік-поскік (20)
Полька (20)
Танець (20)
Гриб боровик (20)
Павучок (51)
Вальс (20)
Їжак (46)
Про Петю (20)
Прогулянка (20)
Журавель (52)
Зима (20)

Коломієць А.	Український таночок (5)
Красев М.	Топ-топ (52)
Кучеров В.	Менует (20)
Лещинська Ф.	Полька (51)
Люллі Ж.	Пісенька (52)
Метлов М.	Павук і мухи (20)
Моцарт В.	Алегрето (11)
	Андантино (5)
Мухамедов А.	Ялинка (52)
Перселл Г.	Арія (52)
Попічук Д.	Гопак (16)
	Російський танець (16)
	Молдавський народний танець (16)
Потоловський Н.	Зайчик (13)
	Мисливець (20)
Рамо Ж.	Ригодон (52)
Ребіков В.	Чеський народний танець (20)
Старокадомський М.	Повітряна пісня (11)
Філіпенко А.	За малиною підем (11)
	Курчата (52)
Шостакович Д.	Марш (5)
Штогаренко А.	Танцювальна (5)
Шуберт Ф.	Екосез (52)

І КЛАС

Основні завдання предмета

Формування навичок гри на цимбалах:

ознайомлення з історією цимбалів, будовою інструмента, правилами догляду за ним;
діапазон інструмента, початкове уявлення про регістри та їх виразні можливості;
формування правильної посадки за інструментом, постановки рук (у донотний період);
підготовчі вправи для організації первинних ігрових рухів;
формування первинних уявлень про основні способи звукоутворення: удар, подвійні удари (однією рукою), штрихи: *staccato* (удар), *legato* (використання педалі);
вивчення елементарних аплікатурних формул;
початкові навички педалізації, слухо-моторна координація;

первинні уявлення про виразні можливості сили звука – динаміка;
розуміння позначень артикуляції;
виховання відчуття ансамблевого виконавства. Гра із супроводом фортепіано або іншого музичного інструмента;
початкові навички читання нот з листа (координація зору, слуху та рухів);
розвиток творчих здібностей з використанням сучасних методик за вибором викладача.

Ознайомлення з основами музичної грамоти:

графічне позначення звуків на нотному стані та розташування їх на інструменті;
ознайомлення з елементарними поняттями: тривалості нот, паузи; метр, такт; сильні та слабкі долі, музичні розміри 2/4, 3/4, 4/4; затакт, пунктирний ритм;
вивчення динамічних відтінків: *forte*, *piano*, *crescendo*, *diminuendo*;
усвідомлення ознак пісні, маршу, танцю;
вивчення елементарних музичних термінів;
початкові уявлення про засоби музичної виразності (лад, темп, ритм, регістр, динаміка, тембр);
темп: швидкий, повільний, повільний;
регістри: високий, низький, середній;
ознайомлення з поняттями цезура, реприза.

Орієнтовний річний план

Гами мажорні, мінорні до 1-го знака при ключі (включно) в 1-2 октави: гра по 2-3 удари кожною рукою, по 4 удари різними руками; арпеджіо тризвуку.
10-12 вправ і етюдів на різні види техніки.
6-8 різнохарактерних п'єс (у тому числі можуть бути ансамблі).
Декілька творів для читання з листа.
Використання різноманітних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Прослуховування <i>або</i> Академічний концерт (<i>грудень</i>)	2 різнохарактерні твори та етюд чи вправа <i>або</i>
Відкритий академічний концерт (<i>березень</i>)	3 різнохарактерні твори. Довільна програма, але не менш, ніж
Підсумковий академічний концерт (<i>травень</i>)	2 різнохарактерні твори. 2 різнохарактерні твори та етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Попічук Д. Етюд № 6
Українська народна пісня (обр. Попічука Д.) «Кину кужіль на полицю»

Рамо Ж. Ригодон
2. *Войт В.* Етюд № 9
Чеський народний танець (обр. Попічука Д.) Мадера
Глінка М. Полька

Орієнтовний репертуар

Етюди

Войт В. Етюд № 9 (16)
Гайденко А. Етюд № 8 (16)
Незовибатько О. Вправи №№ 31, 38, 39, 40, 41 (14)
Вправи-етюди №№ 43, 44. (14)
Попічук Д. Етюди №№ 1-5 (16)
Тар'яні Тот І., Фалька Й. Вправи №№ 55, 133, 144, 149, 171 (58)
Черні К. Вправа № 56 (58)

Обробки народних пісень і танців

Бовбель Ю. *Білоруська народна пісня*
«Козаки ідуть» (25)
Білоруські народні танці
Мултанова Н. Крижачок (5)
Попічук Д. Лявониха (16)
Молдавські народні танці
Попічук Д. Качка (16)
Хоро (16)
Польська народна пісня
Горданський М. Чорний баранець (11)
Угорська народна пісня
Попічук Д. Капелюх мій зі стрічкою (16)
Українські народні пісні
Беркович І. У сусіда хата біла (13)
Лисаковський О. По дорозі жук, жук (11)
Лисенко М. Ой під горою, під перевозом (5)
Незовибатько О. У Харкові дощ іде (14)
Чом, чом не прийшов (14)
Полонський С. Веснянка (11)
Попічук Д. Веселі гуси (16)
В кінці греблі шумлять верби (16)
Грицю, Грицю до роботи (16)
Дала мені мамка корову (16)
Дівка в сінях стояла (16)
Журавель (16)

І шумить, і гуде (16)
Казав мені батько (16)
Кину кужіль на полицю (16)
Ой, джигуне, джигуне (16)
Ой за гаєм, гаєм (16)
Ой під вишнею (16)
На вулиці скрипка грає (11)
Лисичка (20)

Старовина французька пісенька
Артишоки (25)
Чеський народний танець
Мадера (16)

Піеси

Барток Б. П'еса (5)
Власов В. Як ходить годинник (28)
Коза-дереза (28)
Хлопчик-з-пальчик (28)
Скоморохи (28)
Сорока-білобока (28)
Гайдн Й. Пісенька (52)
Гедіке О. Зайчик (52)
Глінка М. Полька (5)
Глюк Х. Веселий танець (52)
Захар'їна Т. Скїк-поскік (20)
Полька (20)
Танець (20)
Гриб боровик (20)
Іванников В. Павучок (51)
Кабалевський Д. Вальс (20)
Їжак (46)
Про Петю (20)
Прогулянка (20)
Журавель (52)
Зима (20)
Український таночок (5)
Топ-топ (52)
Менует (20)
Полька (51)
Пісенька (52)
Павук і мухи (20)

Моцарт В.	Алегрето (11)
	Андантино (5)
Мухамедов А.	Ялинка (52)
Перселл Г.	Арія (52)
Попічук Д.	Гопак (16)
	Російський танець (16)
	Молдавський народний танець (16)
Потоловський Н.	Зайчик (13)
	Мисливець (20)
Рамо Ж.	Ригодон (52)
Ребіков В.	Чеський народний танець (20)
Старокадомський М.	Повітряна пісня (11)
Філіпенко А.	За малиною підем (11)
	Курчата (52)
Шостакович Д.	Марш (5)
Штогаренко А.	Танцювальна (5)
Шуберт Ф.	Екосез (52)

Ансамблі

Гайдн Й.	Пісня (51)
Ершебет Ш.	Угорська пісня (12)
Егорова Т. (обр.)	Болгарська народна пісня «Вышел как-то ночью» (46)
	Російська народна пісня «Вставала ранішешенько» (46)
Клементі М.	Романс (12)
Логвін В.	Веснянка (12)
Новікова А. (обр.)	Російська народна пісня «Ой, да ты калинушка» (11)
Соколаї Ш.	Угорські дитячі пісні №№ 1, 2, 3 (40)
Фалька Й.	Народна мелодія (12)

2 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на цимбалах:

коригування посадки за інструментом та постановки рук;
початкові навички педалізації. Слухо-моторна координація;
виконання гармонічних інтервалів;
розвиток музичного слуху, робота над якістю звукоутворення. Штрихи: *non*

legato (використання педалі), *legato* (прийом тремоло та використання педалі), *staccato*, подвійні удари;
поняття про динамічну шкалу: *pp-p-mp-mf-f-ff*;
опанування елементарних аплікатурних формул;
розуміння позначень різних видів артикуляції;
виховання почуття ансамблевого виконавства. Гра із супроводом фортепіано або іншого музичного інструмента;
тренування навичок читання з листа;
подальший розвиток творчих здібностей учня.

Музично-теоретичні знання:

знаки альтерації;
порядок чергування сильної та слабких долей в розмірах 2/4, 3/4, 4/4;
первинні уявлення про елементи музичної форми (мотив, фраза, речення, період) та принципи розвитку тематичного матеріалу (повтор, варіювання, контраст);
знаки спрощення нотного письма;
подальше вивчення музичних термінів;
розширення понять про динамічну шкалу (*pp, p, mp, mf, f, ff*);
розширення уявлення про засоби музичної виразності (лад, темп, ритм, регістр, динаміка, тембр);
вивчення визначення акорду, тонічний тризвук.

Орієнтовний річний план

Гама мажорні, мінорні до 1-го знаку при ключі (включно) в 2-3 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); гра подвійними та потрійними ударами; арпеджіо тризвуку.
8-10 вправ і етюдів на різні види техніки.
6-8 різнохарактерних п'єс (у тому числі можуть бути ансамблі).
Деякі п'єси для читання з листа.
Використання різноманітних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Академічний концерт (листопад)	2 різнохарактерні твори та етюд або 3 різнохарактерні твори.
Технічний залік (грудень)	Гама мажорна або мінорна до 1-го знаку при ключі в 2 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); арпеджіо тризвуку; 1 етюд.
Відкритий академічний концерт	Довільна програма, але не менш, ніж

(березень) 2 різнохарактерні твори.
Підсумковий академічний концерт 2 різнохарактерні твори та етюд.
(травень)

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. *Войт В.* Етюд № 10
Бетховен Л. Екосез
Український народний танець (обр. Попічука Д.) Гопак
2. *Попічук Д.* Етюд № 11
Глінка М. Андалузський танець
Український народний танець (обр. Красева М.) Гопачок

Орієнтовний репертуар

Етюди

Войт В.	Етюди №№ 9, 10 (16)
Жозеф Ф.	Етюд № 13 (16)
Незовибатько О.	Етюди №№ 54, 56 (14)
Попічук Д.	Етюди №№ 11, 14 (16)
Тар'яні Тот І., Фалька Й.	Вправи №№ 104 (a,b), 168, 178 (58)
Черні К.	Вправи №№ 66, 151 (58)

Обробки народних пісень і танців

	<i>Білоруська народна пісня</i>
Жинович І.	Метелиця (16)
	<i>Вірменська народна пісня</i>
Попічук Д.	Ніч (16)
	<i>Литовський народний танець</i>
Попічук Д.	Кубілас (16)
	<i>Молдавська народна пісня</i>
Попічук Д.	Чобенаш (16)
	<i>Польська дитяча пісня</i>
Тахтаджиев К.	Ведмедик з лялькою (21)
	<i>Польська народна пісня</i>
Попічук Д.	Як живеш ти? (16)
	<i>Польський народний танець</i>
Попічук Д.	Мазурка (16)
	<i>Російські народні пісні</i>
Гречанинов О.	«Пойду ль я, выйду ль я» (51)
Михайлов Г.	«Полно-те, ребята» (51)
Тахтаджиев К.	«Заинька» (21)
	«Я на камушке сижу» (21)

«Я с комариком плясала» (21)

Угорські народні пісні

Метуть вулицю (16)

Не ходи, любцю, на жнива (16)

Тільки одна дівчина є на світі (16)

Українські народні пісні

Думи мої (11)

Та й орав мужик край дороги (11)

Думи мої (16)

Журавель (16)

Місяць на небі (16)

Прилітай, прилітай (16)

Залітай, залітай (21)

Українські народні танці

Гопачок (51)

Гопак

П'єси

Бах Й.С.	Гавот (6)
Бакланова Н.	Мазурка (21)
Барток Б.	Танець (52)
Бетховен Л.	Бабак (52)
	Екосез (5)
	Менует (5)
Бовбель Ю.	Сюїта Лізавети (25)
	Як олень (25)
Брамс Й.	Петрушка (21)
Власов В.	Стійкий олов'яний солдатик (28)
Гайдн Й.	Анданте (52)
Гладков Г.	Пісня друзів з мультфільму «Бременські музиканти» (5)
Глінка М.	Андалузський танець (46)
	Простодушність (46)
	«Соловушка» (44)
Глюк Х.	Веселий хоровод (52)
Гретрі А.	Пісенька (52)
Даргомижський О.	Козачок (51)
Джурджук М.	Марш (21)
Кабалевський Д.	Барабанщик (5)
	Марш (21)
Компанієць З.	Встало сонце (21)

Косенко В. Кречун В.	Балетна сценка (11) Жок (33) Сирба (33)
Лисаковський О. Лядов А. Майкапар С.	Танець (11) Жартівлива (6) Гумореска (51) Марш (11) Полька (5) Вальс (21)
Моцарт В.	Менует з опери «Дон-Жуан» (5) Пісня пастушка (21) Пісня про ластівку (21)
Муха А. Мясков К. Попічук Д. Ревуцький Л. Римський-Корсаков М.	Веселий танець (16) Гопак (16) Пісенька (6) Мазурка (51) Пісня з опери «Майська ніч» (52) Марш дерев'яних солдатиків (5) Танцювальна (21) Лендлер (52) Марш (21) Марш (6) –
Чайковський П. Штогаренко А. Шуберт Ф. Шуман Р. Янечек К.	Ансамблі Французький танець (12) Старовинна пісня (12) Українська народна пісня «У сусіда хата біла» (6) Хор мисливців з опери «Вільний стрілець» (51) Як ходить годинник (28) Зозуля (51) Українська народна пісня «Та й орав мужик край дороги» (11) Угорські дитячі пісні №№ 4,5 (40)

3 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на цимбалах:

коригування посадки за інструментом та постановки рук, організація ігрових рухів;

подальша робота над інтонацією, якістю звукоутворення та звуковедення; робота над технікою виконання арпеджіо; виконання штрихів: *non legato, legato* (прийом тремоло та використання педалі); *staccato*, подвійні удари. Комбіновані штрихи. Координація рухів рук при виконанні різних штрихів; техніка виконання «стрибків» на малі та великі відстані, розвиток рухливості по горизонталі та вертикалі; виконання гармонічних інтервалів та арпеджіо акордів; хроматичні послідовності; формування навичок виконання мелізмів. Короткі та довгі форшлагги; удосконалення навичок педалізації; розуміння необхідності використання різної сили звука; розвиток відчуття метроритму; розвиток музичної пам'яті; навички самостійного читання з листа легких п'ес.

Музично-теоретичні знання:

поняття пульсації, постійний та змінний темпи.
внутрішньотактова синкопа;
особливі види ритмічного поділу тривалостей: тріоль;
уявлення про кварто-квінтове коло;
прості двочастинна і тричастинна форми;
консонанс, дисонанс; стійкі та нестійкі ступені ладу;
мелізми.

Орієнтовний річний план

Гама мажорні, мінорні (гармонічна) до 2-х знаків при ключі (включно) в 2-3 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); гра подвійними та потрійними ударами; октави; арпеджіо тризвуку.
8-10 вправ і етюдів на різні види техніки.
6-8 різнохарактерних п'ес (у тому числі можуть бути ансамблі).
1-2 твори великої форми.
Декілька п'ес для читання з листа.
Використання різних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Академічний концерт (<i>листопад</i>)	2 різнохарактерні твори та етюд <i>або</i> 3 різнохарактерні твори.
Технічний залік (<i>грудень</i>)	Гама мажорна або мінорна (гармонічна) до 2-х знаків при ключі в 3 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); октави,

	арпеджіо тризвуку; 1 етюд.
Відкритий академічний концерт (березень)	Довільна програма, але не менш, ніж 2 різнохарактерні твори.
Підсумковий академічний концерт (травень)	2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 твір великої форми) та етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Менро Л. Етюд № 16
Бетховен Л. Контрданс
Селіванов В. Жарт
2. Міський І. Етюд № 19
Моцарт В. Сонатина G-dur

Орієнтовний репертуар

Етюди

Гайденко А.	Етюд № 15(16)
Менро Л.	Етюд № 16 (16)
Міський І.	Етюд № 19 (16)
Попічук Д.	Етюд № 17 (16)
Тар'яні Тот І., Фалька Й.	Вправи №№ 165, 177, 217 (а, b), 224, 230, 241 (58)
Черні К.	Вправа № 240 (58)

Обробки народних пісень і танців

	<i>Білоруська народна пісня</i>
Попічук Д.	Перепілонька (16)
	<i>Російська народна пісня</i>
Попічук Д.	«Ах ты, зимушка-зима» (16)
	<i>Румунський народний танець</i>
Попічук Д.	Підвечірок (16)
	<i>Українські народні пісні</i>
Попічук Д.	По дорозі жук (17)
	Чом, чом не прийшов (16)
	<i>Українські народні танці</i>
Попічук Д.	Аркан (16)
	Коло (16)

П'єси

Аракішвілі Д.	Лезгинка (6)
Бакланова Н.	Хоровод (52)

Бетховен Л.	Контрданс (51)
	Менует (6)
	Турецький марш з музики до п'єси «Афінські руїни» (46)
Бовбель Ю.	Невинність з циклу «Маски» (25)
	Фінська полька (25)
Власов В.	Королівський бал (28)
Гайденко А.	Не тепер по гриби ходити (16)
	Пісня (16)
Гайдн Й.	Менует (5)
Гедіке О.	Повільний вальс (48)
Гендель Г.	Менует (53)
Глінка М.	Андалузський танець (7)
Зноско-Боровський О.	Галоп (13)
Кабалевський Д.	Полька (51)
Кирейко В.	Музичний момент № 1 (16)
Компанієць Г.	Менует (6)
Кречун В.	Сюїта. I, II частини (33)
Лисаковський О.	Мазурка (11)
Майкапар С.	Дитячий танець (6)
Палієв Д.	Вальс (46)
Полевой В.	Джерельце (16)
Попічук Д.	Гуцульська пісня (16)
Рамо Ж.	Менует (52)
	Тамбурін (14)
Селіванов В.	Жарт (6)
Стеценко К.	Пісня (21)
Тар'яні Тот І., Фалька Й.	Угорський танець (58)
Чайковський П.	Мазурка з «Дитячого альбому» (46)
	Полька (5)
Шаїнський В.	Пісня Антошки з мультфільму «Весела карусель» (16)
Шостакович Д.	Заводна лялька (53)
Шуберт Ф.	Музичний момент (46)

Твори великої форми

Бакланова Н.	Сонатина (43)
Бетховен Л.	Сонатина (53)
Бовбель Ю.	Сюїта Лізавети (25)
Власов В.	Парафраз на тему української народної пісні «Ой, ходила дівчина бережком» (28)

Клементи М.	Сонатина № 1 (32)
Лисаковський О.	Варіації на тему української народної пісні «Ой дівчино, дівчино» (11)
Моцарт В.	Сонатина G-dur (48)
Незовибатько О.	Варіації на дві українські теми «Гречаники» та «Козачок» (14)

Ансамблі

Власов В.	Хлопчик-з-пальчик (28)
Жинович Й. (обр.)	Білоруська народна пісня «Ой ты, рэчанька глибока» (31)
Кузнецов А.	Маленький вальс (12)
Логвін В.	Коломийка (12)
	Словацька пісня (12)
Логвін В (обр.)	Українські народні пісні: «Ой не ходи, Грицю» (12) «Ой хмариться, дощ буде» (12)
Моцарт В.	Хор слуг з опери «Чарівна флейта» (6)
Ребіков В. (обр.)	Чеський народний танець «Аничка» (6)
Соколаї Ш.	Угорські дитячі пісні №№ 6, 8, 10 (40)

4 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на цимбалах:

коригування посадки за інструментом і постановки рук з урахуванням віку учня;
 подальша робота над інтонацією. Розвиток культури звукоутворення та звуковедення;
 розширення діапазону сили звука;
 продовження роботи над технікою виконання арпеджіо з подвоєнням рук;
 виконання штрихів: *non legato*, *legato* (прийом тремоло та використання педалі), *staccato*, подвійні удари. Комбіновані штрихи;
 подальше вивчення акордів і техніки їх виконання;
 формування навичок виконання мелізмів. Підготовчі вправи до виконання трелі;
 удосконалення навичок педалізації;
 формування уявлень про агогіку;
 виховання виконавських якостей;
 формування почуття довжини фрази, розуміння смислових наголосів, відчуття

кульмінації;
 постійне тренування музичної пам'яті;
 навички самостійного читання з листа.

Музично-теоретичні знання:

жанрова характеристика музичного твору;
 каданс;
 подальше засвоєння музичної термінології;
 складні розміри 6/8, 5/4, 9/8, 12/8;
 особливі види ритмічного поділу тривалостей: тріоль, квінтоль;
 подальше ознайомлення з тональностями кварто-квінтового кола.

Орієнтовний річний план

Гама мажорні, мінорні (3 види) до 3-х знаків при ключі (включно) в 3-4 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); гра подвійними та потрійними ударами, тремоло; терції, октави; арпеджіо тризвуків.
 8-10 вправ і етюдів на різні види техніки.
 6-8 різнохарактерних п'єс (у тому числі можуть бути ансамблі).
 1-2 твори великої форми.
 Декілька п'єс для читання з листа.
 Використання різноманітних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Академічний концерт (листопад)	2 різнохарактерні твори та етюд <i>або</i> 3 різнохарактерні твори.
Технічний залік (грудень)	Гама мажорна або мінорна (гармонічна) до 3-х знаків при ключів 3 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); октави, арпеджіо тризвуку; 1 етюд.
Відкритий академічний концерт (березень)	Довільна програма, але не менш, ніж 2 різнохарактерні твори.
Академічний концерт (листопад)	2 різнохарактерні твори та етюд <i>або</i> 3 різнохарактерні твори.
Підсумковий академічний концерт (травень)	2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 твір великої форми) та етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

- Аллага Г. Етюд № 1
 Бонончіні Дж. Рондо
 Українська народна пісня (обр. Попічука Д.) Горлиця

2. Попічук Д. Етюд № 3
 Раков М. Весела гра
 Клементі М. Сонатина № 2

Орієнтовний репертуар

Етюди

Аллага Г.	Етюди №№ 1, 4 (54)
Барток Б.	Етюд № 1 (17)
Гайденко А.	Етюд № 10 (17)
Комаровський О.	Етюд e-moll (51)
Кречун В.	Студию A-dur, fis-moll (33)
Незовибатько О.	Етюди №№ 66, 69, 96 (14)
Попічук Д.	Етюд № 3 (17)
Сирбу В.	Екзерцициу D-dur (33)
Тар'яні Тот І., Фалька Й.	Вправи №№ 226, 245 (58)
Черні К.	Вправа № 21 (59)

Обробки народних пісень і танців

Естонський народний танець

Попічук Д.	Льон (17)
	Казахська народна пісня
Попічук Д.	Дві ластівки (16)
	Українські народні пісні
Бовбель Ю.	Сонце низенько (25)
Попічук Д.	Горлиця (16)
	Задумала вража баба (17)
	Ой чого ти, дубе (16)

П'єси

Аляб'єв О.	Танець з балету
«Чарівний барабан» (7)
Бетховен Л.	Багатель (49)
Бовбель Ю.	Дзвіночки дзвонять (25)
	Обробка російської народної пісні
«Жил-был у бабушки серенький козлик» (25)
Бонончіні Дж.	Рондо (48)
Верстовський О.	Вальс (51)
Гайденко А.	Сюїта: Весна, Говерла (17)
Гайдн Й.	Менует (6)
Госсек Ф.	Гавот (14)
Гусейнлі Г.	Мої курчата (16)

Данкля Ч.

- Дювернуа Ж.
 Живцов А.
 Кабалевський Д.
 Кирейко В.
 Кириак Т.
 Комаровський О.
 Компанієць Г.

- Константиновський Є.
 Косенко В.
 Кулик А.
 Моцарт В.
 Мясков К.

- Мясковський М.
 Перселл Г.

- Полевой В.
 Раков М.

- Рєбіков В.
 Смольський Д.
 Стеценко К.
 Тар'яні Тот І.-Фалька Й.
 Цесаков К.
 Чайковський П.

- Шостакович Д.

- Шуман Р.

- Власов В.

- Клементі М.

- Air de ballet (56)
 Valse (56)
 Студию (33)
 Мазурка (53)
 Скерцо (53)
 Музичний момент (17)
 Дві медитації (33)
 Доріжка у лісі (48)
 Менует (13)
 Музичний момент (7)
 Танок (17)
 Мазурка (7)
 Горобчик (17)
 АLEGRO (59)
 Коваль (17)
 Танок (16)
 Мазурка (48)
 Старовинний англійський матроський танець
 «Сопілочки» (7)
 Лебідь (16)
 Вальс (53)
 Весела гра (53)
 Прогулянка (48)
 Мазурка (6)
 Елегія (37)
 Колискова (13)
 Болгарський танець (59)
 Драматичний експромт (37)
 Мазурка (49)
 Неаполітанська пісенька (48)
 Сумна пісенька (48)
 Танець (53)
 Веселий селянин, що повертається з роботи (17)
 П'єса (6)
 Пісенька з «Альбому для юнацтва» (7)

Твори великої форми

- Варіації на тему російської народної пісні
 «Степь да степь кругом» (28)
 Сонатина D-dur (28)
 Сонатини №№ 2, 3 (32)

Комаровський О.	Варіації на тему російської народної пісні «Пойду ль я, выйду ль я» (48)
Моцарт В.	Сонатина G-dur (48)
Незовибатько О.	Варіації на тему українського танцю «Горлиця»
Рідінг О.	Концерт h-moll, I частина (52)

Ансамблі

Барток Б.	Угорський наспів (53) «Данс пентру копий» (33)
Бовбель Ю.	Веселе Різдво (25)
Власов В.	Вальс (28)
Гайдн Й.	Анданте (12)
Глюк Х.	Анданте (53)
Логвін В. (обр.)	Білоруський народний танець «Крижачок» (12) Українська народна пісня «Полюбила Петруся» (12)
Любан І.	Цімох (31)
Прокоф'єв С.	Гавот з Класичної симфонії (46)

5 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на цимбалах:

удосконалення культури звукоутворення;
ознайомлення з хроматичною гамою;
свідоме читання позначень сили звука у тексті;
розуміння залежності якості звука від ваги рук, сили та швидкості їх рухів;
удосконалення техніки виконання «стрибків» на великі відстані, розвиток рухливості по горизонталі та вертикалі;
формування навичок виконання мелізмів. Мордент;
ознайомлення зі штрихом *pizzicato*;
виконання вправ з використанням особливих видів ритмічного поділу – тріолей, квінтолей тощо та їхніх комбінацій;
відпрацювання плавного зняття педалі;
набуття навичок самостійної роботи над інструктивним та художнім матеріалом;
набуття навичок релаксації, вміння психологічно підготуватися до публічних виступів;
аналіз концертних виступів;
постійне тренування музичної пам'яті.

Музично-теоретичні знання:

ознайомлення зі складною тричастинною формою;
подальше ознайомлення з тональностями кварто-квінтового кола;
домінантсептакорд (D₇) та його обернення;
використання музично-теоретичних знань під час розучування та вивчення напам'ять нотного тексту.

Орієнтовний річний план

Гама мажорні, мінорні до 4-х знаків при ключі (включно) з використанням всього діапазону інструмента: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); гра подвійними та потрійними ударами, тремоло; терції, октави; арпеджіо тризвуків; D₇.
Хроматична гама.
4-6 етюдів на різні види техніки.
5-6 різнохарактерних п'єс (у тому числі можуть бути ансамблі).
1-2 твори великої форми.
Декілька п'єс для читання з листа.
Використання різноманітних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Академічний концерт (<i>листопад</i>)	2 різнохарактерні твори та етюд або 3 різнохарактерні твори.
Технічний залік (<i>грудень</i>)	Гама мажорна або мінорна (гармонічна) до 4-х знаків при ключі в 3 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); октави, арпеджіо тризвуку; 1 етюд.
Відкритий академічний концерт (<i>березень</i>)	Довільна програма, але не менш, ніж 2 різнохарактерні твори.
Академічний концерт (<i>листопад</i>)	2 різнохарактерні твори та етюд або 3 різнохарактерні твори.
Підсумковий академічний концерт (<i>травень</i>)	2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 твір великої форми) та етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

- Аллага Г. Етюд № 4
Кореллі А. Сарабанда та жига
Український народний танець (обр. Попічука Д.) Гопак
- Кречун В. Студию B-dur
Рідінг О. Концерт G-dur I ч.
Власов В. Бугі-вугі

Орієнтовний репертуар

Етюд

Аллага Г.	Етюд №№ 2, 4 (54)
Кречун В.	Студию В-dur (33)
Міський І.	Етюд № 12 (17)
	Етюд № 20 (16)
Незовибатько О.	Етюд №№ 66, 73, 98, 99, 101, 104 (а) (14)
Полевой В.	Етюд № 4 (17)
Сирбу В.	Студию F-dur (33)
Тар'яні Тот І., Фалька Й.	Вправа № 229 (58)
Черні К.	Студию H-dur (33)
	Етюд №№ 240 (40)
	Етюд №№ 4, 7 (41)

Обробки народних пісень і танців

	<i>Білоруська народна пісня</i>
Бовбель Ю.	Косив Ясь конюшину (25)
	<i>Вірменський народний танець</i>
Попічук Д.	Ой Назам-ін (19)
	<i>Грузинський народний танець</i>
Попічук Д.	Лезгинка (18)
	<i>Естонський народний танець</i>
Попічук Д.	Вяндра (19)
	<i>Молдавський народний танець</i>
Попічук Д.	Хора (17)
	<i>Російська народна пісня</i>
Попічук Д.	«Калинка» (17)
	<i>Таджицький народний танець</i>
Попічук Д.	Танець з глечиком (17)
	<i>Угорська народна пісня</i>
Попічук Д.	Бурхливий Балатон (17)
	<i>Українська народна пісня</i>
Попічук Д.	Десять тут була подоляночка (17)
	<i>Українські народні танці</i>
Попічук Д.	Гопак (19)
	Коломийка (17)

Пієси

Боккеріні Л.	Менует (49)
Власов В.	Буті-вугі (28)
Войцук В.	Куранта (37)

Гайдн Й.
Данкля Ч.

Зубицький В.
Казелла А.

Кореллі А.
Кречун В.
Марі Г.
Мясков К.
Перголезі Дж.
Рамо Ж.
Стравинський І.
Чайковський П.

Чюрльоніс М.
Шостакович Д.

Шуман Р.

Бакланова Н.

Власов В.
Гайденко А.
Гендель Г.
Клементі М.
Лученок І.

Новотний В.
Рідінг О.

Власов В.
Кречун В.
Логвін В. (обр.)
Лютославський В.
Незовибатько О.

Сирбу В.

Менует (7)
Балада (56)
Мазурка (56)
Романс (56)
П'єса (16)
Галоп (47)
Діагонічний вальс (47)
Сарабанда та жига (49)
«Кынтек буковинян» (33)
Арія у старовинному стилі (48)
Коваль (17)
Сициліана (49)
Гавот (33)
Тілім-бом (47)
Російський танець (16)
Солодка мрія з «Дитячого альбому» (7)
Прелюдія № 3 (8)
Вальс-жарт (8)
Романс (53)
Відзвуки театру (37)

Твори великої форми

Концертино (36)
Сонатина (36)
Сонатина C-dur (28)
Сюїта (17)
Соната (29)
Сонатини №№ 4, 5 (32)
Концертна фантазія
«Жураулі на палессе ля цяць» (37)
Тема з варіаціями (48)
Концерт G-dur I ч. (52)

Ансамблі

Колобок (28)
Хора (33)
Український народний танець «Гопак» (12)
Мелодія (33)
Віночок на теми закарпатських народних пісень (14)
Український танець «Козак» (14)
«Жямпарале» (33)

6 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на цимбалах:

застосування раціональної аплікатури при виконанні складних пасажів;
удосконалення гри гармонічних інтервалів;
виконання флажолетів;
гра гам, хроматичної гама, вправ та етюдів різними тривалостями, різними ритмічними групами з використанням особливих видів ритмічного поділу: тріолей, квінтолей, септолей тощо;
удосконалення навичок виконання мелізмів: форшлаги, трелі (короткі, довгі), морденти;
удосконалення техніки виконання штриха legato (прийом тремоло та використання педалі);
реалізація музичних образів за допомогою засобів музичної виразності;
активізація музичного мислення, оволодіння об'ємною емоційною сферою;
відчуття розгортання музичного твору у часі. Користування принципом «випереджаючого відображення і мислення» (сприймання даного моменту звучання та передбачення наступного розвитку музичного матеріалу);
розуміння залежності звучання інструмента від різних акустичних умов;
формування свідомого ставлення до педалізації.

Музично-теоретичні знання:

поняття про циклічну музичну форму: соната, концерт та інше;
уявлення про вплив історичної епохи на музичний стиль;
подальше ознайомлення з тональностями кварто-квінтового кола;
подальше вивчення музичної термінології.

Орієнтовний річний план

Гама мажорні, мінорні (3 види) до 5-х знаків при ключі (включно) з використанням всього діапазону інструмента: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); гра подвійними та потрійними ударами, тремоло; терції, октави; арпеджіо тризвуків; D₇.
Хроматична гама.
4-6 етюдів на різні види техніки.
5-6 різнохарактерних п'єс (у тому числі можуть бути ансамблі).
1-2 твори великої форми.
Декілька п'єс для читання з листа.
Використання різноманітних творчого форм музикування.

Контрольні заходи

Академічний концерт (*листопад*) 2 різнохарактерні твори та етюд

Технічний залік (*грудень*)

Відкритий академічний концерт
(*березень*)

Академічний концерт (*листопад*)

Підсумковий академічний концерт
(*травень*)

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Сирбу В. Студію D-dur
Молдавський народний танець (обр. Попічука Д.) Святкова хора
Данкля Ч. Романс
2. Зубицький В. Етюд № 23
Кречун В. Сюїта
Гайдн Й. Менует бика

Орієнтовний репертуар

Етюди

Аллага Г.	Етюди №№ 2, 3 (54)
Бовбель Ю.	Етюд C-dur (25)
Гайденко А.	Етюд № 9 (17)
Зубицький В.	Етюд № 23 (16)
Кречун В.	Студію B-dur (33)
Мунтян В.	Етюд № 1 (18)
Незовибатько О.	Етюди №№ 61, 100, 105 (14)
Попічук Д.	Етюди №№ 5, 11 (17) Етюд № 2 (18)
Сирбу В.	Студію D-dur, Es-dur (33)
Черні К.	Вправи № 33 (59) Етюд № 6 (17)

Обробки народних пісень і танців

Білоруський народний танець
Крижачок (18)

Попічук Д.

або 3 різнохарактерні твори.
Гама мажорна або мінорна
(гармонічна) до 5-ти знаків при ключі
в 3 октави: гра на прискорення (дуолі,
тріолі, квартолі); октави, арпеджіо
тризвуків;

1 етюд.

Довільна програма, але не менш, ніж
2 різнохарактерні твори.

2 різнохарактерні твори та етюд
або 3 різнохарактерні твори.

2 різнохарактерні твори (з них бажано
1 твір великої форми) та етюд.

Попічук Д.	Буковинський народний танець Тропотянка (17)
Попічук Д.	Молдавський народний танець Святкова хора (19)
Попічук Д.	Український народний танець Гопак (17)
П'єси	
Алар Д.	Ноктюрн (13)
Бах Й.С.	Сарабанда зі скрипічної партити № 1 (19)
Бацевич Г.	Прелюдія (53)
Боккерині Л.	Менует зі струнного квінтету (23)
Власов В.	Диско (28)
Войт В.	Улюблений мультик (28)
Воробйов Г.	Пісня та козачок (19)
Гайденко А.	Жарт (47)
Гайдн Й.	Сюїта (17)
Гендель Г.	Менует бика (50)
Глінка М.	Менует (18)
Гомоляка В.	Простодушність (50)
Данкля Ч.	Молдавський танець (2)
Жинович І.	Полька (56)
Картес С.	Романс (56)
Кулик А.	На весіллі (31)
Курінний О.	Фантастичний марш (37)
Кхель В.	Горобчик (17)
Лисенко М.	Вокаліз (10)
Марчелло В.	Скерцо (53)
Маттесон І.	Гавот (18)
Міський І.	Елегія (8)
Моцарт В.	Скерцандо (13)
Обер Л.	Арія (50)
Попічук Д.	Буковинський наспів (17)
Свиридов Г.	Рондо (14)
Стецюн М.	Рондо (53)
Чайковський П.	Престо (49)
	Тамбурін (49)
	Українська полька (18)
	Музичний момент (53)
	Болеро (41)
	Екосез з опери «Євгеній Онегін» (47)

Альбіноні Т.	Твори великої форми Концерт оп. 6, № 7 (3)
Бах Й.С.	Концерт a-moll (24)
Бетховен Л.	Сонатина C-dur (3)
Вівальді А.	Концерт a-moll (27)
Глазунов О.	Сонатина (35)
Данкля Ч.	Варіації на тему Вейгля (48)
Клементі М.	Інтродукція та рондо (56)
Кречун В.	Сонатина № 10 (32)
Незовибатько О.	Сюїта (33)
Паплавський К.	Фантазія на українські теми (14)
	Фантазія на білоруські теми (30)

Ансамблі

Бетховен Л.	Турецький марш з музики до п'єси «Афінські руїни» (6)
Бовбель Ю. (обр.)	Українська народна пісня «Їхав козак за Дунай» (25)
Власов В.	Королівський бал (28)
Захар Д.	Полька (39)
Ільїн І.	Гумореска (53)
Куприяненко В.	Весялуха (1)
Сирбу В.	Сирба «Трей чокань» (33)
Чайковський П.	Чардаш з балету «Лебедине озеро» (47)

7 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на цимбалах:

закріплення та поглиблення всіх сформованих на попередніх етапах навчання понять та практичних навичок;
виконання гам по всьому діапазону інструмента та арпеджіо тризвуків, D₇, VII₇ у різних штрихових та ритмічних варіантах, різними гармонічними та мелодичними інтервалами;
виконання хроматичних гам;
оволодіння специфічними способами звукоутворення: флажолети, піцикато обома руками, піцикато лівою рукою, тремоло однією рукою, фонічні глісандо тощо;
формування навичок виконання мелізмів. Групетто;
свідоме читання позначень сили звука у нотному тексті;

вміння користуватися комплексом артикуляційних прийомів;
розширення музичного кругозору учня за допомогою читання з листа різних творів;
творче музикування з урахуванням інтересів і уподобань учня;
професійне орієнтування та підготовка до вступу у вищі мистецькі навчальні заклади найбільш перспективних у професійному відношенні учнів.

Музично-теоретичні знання:

м. VII, та зм. VII, з оберненнями;
ознайомлення з жанрами старовинної сюїти, рондо;
відхилення та модуляція;
елементарні навички аналізу музичної форми.

Орієнтовний річний план

Гама мажорні, мінорні (3 види) до 6-х знаків при ключі (включно) з використанням всього діапазону інструмента: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); гра подвійними та потрійними ударами, тремоло; терції, октави; арпеджіо тризвуків; D7.

Хроматична гама.

4-6 етюдів на різні види техніки.

5-6 різнохарактерних п'єс (у тому числі можуть бути ансамблі).

1-2 твори великої форми.

Декілька п'єс для читання з листа.

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Академічний концерт (листопад)	2 різнохарактерні твори та етюд або 3 різнохарактерні твори.
Технічний залік (грудень)	Гама мажорна або мінорна (гармонічна) до 5-ти знаків при ключі в 3 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); октави, арпеджіо тризвуку; 1 етюд.
Відкритий академічний концерт (березень)	Довільна програма, але не менш, ніж 2 різнохарактерні твори.
Академічний концерт (листопад)	2 різнохарактерні твори та етюд або 3 різнохарактерні твори.
Підсумковий академічний концерт (травень)	2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 твір великої форми) та етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

- Аллага Г. Етюд № 6
Мусоргський М. Гопак з опери «Сорочинський ярмарок»
Курінний О. Вокаліз
- Міський І. Етюд № 7
Бетховен Л. Рондо
Гомоляка В. Ноктюрн

Орієнтовний репертуар

Етюди

Аллага Г.	Етюди №№ 3, 6 (54)
Забель А.	Вправи №№ 62, 63 (59)
Клозе Г.	Студію Ges-dur (33)
Кречун В.	Студію As-dur (33)
Міський І.	Етюд № 7 (17)
Мунтян В.	Етюд a-moll (19)
Незовибатько О.	Етюди №№ 104 (6, в), 109, 110 (14)
Сирбу В.	Студію d-moll (33)
Теуту П.	Етюд A-dur (19)
Фолка Й.	Етюд № 13 (17)

Обробки народних пісень і танців

Білоруський народний танець

Янка (17)

Молдавський народний танець

Молдовеняска (17)

Українська народна пісня

Пливе човен (18)

Українські народні танці

Козачок (17)

Поліський козачок (18)

Пієси

Баран Т.	Коломийки (18)
Бах Й.С.	Рондо (49)
Гомоляка В.	Гагілка (2)
	Ноктюрн (2)
Гріг Е.	Норвезький танець (23)
Гулак-Артемівський С.	Мазурка (8)
Зубицький В.	Токатина (17)
Жинович І.	Білоруські танці (31)

Кириак Т.
Косенко В.

Курінний О.
Міський І.
Мусоргський М.
Мясков К.
Пахмутова О.
Полевой В.
Попічук Д.
Прокоф'єв С.
Раков М.
Теуту П.
Ціполлі Д.
Чайковський П.

Бетховен Л.
Вівальді А.
Гендель Г.
Ешпай А.
Зейц Ф.
Клебанов Д.
Клементі М.
Попічук Д.

Рідінг О.
Щуровський Ю.

Боккеріні Л.
Власов В.
Гендель Г.
Гіоре З.
Глінка М.

Кречун В.
Прокоф'єв С.
Смольський Д. (обр.)

Дві медитації (33)
Балетна сценка (17)
Вальс (18)
Вокаліз (10)
Українська п'єса (19)
Гопак з опери «Сорочинський ярмарок» (14)
Пісня (19)
Білорусія (17)
Коли ж скінчиться дощ? (18)
Гаївка (15)
Гавот з Класичної симфонії (23)
Вокаліз (13)
Буковинська концертна полька (19)
Фугета (10)
Танець пастушків з балету «Лускунчик» (14)
Тріпак з балету «Лускунчик» (8)

Твори великої форми

Рондо (49і)
Концерт G-dur I ч. (48)
Алегро з сонати для скрипки з ф-но F-dur (8)
Три фрагменти з сюїти «Угорські наспіви» (22)
Концерт №1 G-dur. Allegretto moderato (38)
Фінал з концерту для домри (14)
Сонати №№ 6, 11 (32)
Варіації на тему карпатської коломийки (18)
Варіації на тему української народної пісні
«Копав, копав криниченьку» (15)
Концерт h-moll, III ч. (38)
Рондо-фантазія (7)

Ансамблі

Менует (39)
Клавесин (28)
Фугета (53)
Угорський танець (25)
Марш Чорномора з опери
«Руслан і Людмила» (8)
«Брыулецул» (33)
Гавот з Класичної симфонії (7)
Білоруська народна пісня
«Кацілася чорна галка» (39)

8 КЛАС

Основні завдання предмета

Учні продовжують удосконалювати здобуті навички гри на цимбалах, готують програму до випускного іспиту.

Орієнтовний річний план для випускників, які бажають продовжити навчання у вищих мистецьких навчальних закладах, має відповідати вимогам з фахових іспитів для вступників до вищих мистецьких навчальних закладів. Саме ці учні виконують на випускному іспиті гаму.

Удосконалення навичок гри на цимбалах:

активізація музичного мислення, оволодіння об'ємною емоційною сферою, уміння цілком охопити твір;
розуміння динаміки як засобу виразності, свідоме читання позначень сили звука у нотному тексті;
вміння користуватися комплексом артикуляційних прийомів;
робота над різними видами техніки, поняття про віртуозність;
розуміння залежності звучання інструмента від різних акустичних умов;
формування свідомого ставлення до педалізації;
розширення музичного кругозору учня за допомогою читання з листа різних творів;
творче музикування з урахуванням інтересів та уподобань учня;
закріплення навичок самостійної роботи над інструктивним та художнім матеріалом;
набуття навичок релаксації, вміння психологічно підготуватися до публічних виступів;
професійне орієнтування та підготовка до вступу у вищі мистецькі навчальні заклади найбільш перспективних у професійному відношенні учнів.

Музично-теоретичні знання:

уявлення про вплив історичної епохи на музичний стиль;
відхилення та модуляція;
формування практичних навичок аналізу музичної форми;
подальше ознайомлення з тональностями кварто-квінтового кола.

Орієнтовний річний план

Гами мажорні та мінорні (3 види) з використанням всього діапазону інструмента: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); гра подвійними та потрійними ударами, тремоло; терції, октави; арпеджіо тризвуків; D₇.
Хроматична гама.
4-6 етюдів на різні види техніки.

5-6 різнохарактерних п'єс (у тому числі можуть бути ансамблі).
 1-2 твори великої форми.
 Декілька п'єс для читання з листа.
 Використання різноманітних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Прослуховування (*грудень*) Гама мажорна або мінорна (3 види) з використанням всього діапазону інструмента: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); тремоло; терції, октави; арпеджіо тризвуків; D,
 1 етюд;
 1-2 п'єси або твір великої форми.

Прослуховування (*квітень*) Програма випускного іспиту.
 Випускний іспит (*травень*) Гама у три октави, арпеджіо тризвуків;
 1 етюд,
 1 твір великої форми;
 1-2 різнохарактерні п'єси;
 оригінальний твір *або*
 обробка народної пісні чи танцю.

Орієнтовні програми випускного іспиту

1. Аллага Г. Етюд № 7
 Данкля Ч. «Petit air varie»
 Гомоляка В. Карпатська легенда
 Брамс Й. Угорський танець № 5
 Українська народна пісня (обр. Попічука Д.) «Чорнії брови, карії очі»
2. Платонов Н. Етюд № 8
 Вівальді А. Концерт G-dur I ч.
 Верачині Фр. Ларго
 Гранадос Е. Іспанський танець
 Попадюк В. Фантазія на гуцульські народні теми

Орієнтовний репертуар

Етюди

Аллага Г. Етюди №№ 6, 7 (54)
 Баран Т. Етюд № 4 (18)
 Бовбель Ю. Етюд B-dur (25)
 Етюд «Море» (25)
 Войт В. Етюд a-moll (19)
 Кречун В. Студии G-dur (33)

Незовибатько О.
 Платонов Н.
 Попічук Д.
 Сирбу В.
 Черні К.

Етюди №№ 111, 112, 114 (14)
 Етюд № 8 (17)
 Етюди G-dur, e-moll (19)
 Студии C-dur (33)
 Вправа № 67 (59)

Обробки народних пісень і танців

Українська народна пісня
 Чорнії брови, карії очі (15)
 Українські народні танці
 Козачок (15)
 Метелиця (18)
 Танець лісорубів (17)

П'єси

Альбеніс І. Танго (23)
 Балакирев М. Полька (50)
 Брамс Й. Угорський танець № 5 (14)
 Верачині Фр. Ларго (23)
 Гомоляка В. Гуцулка (2)
 Карпатська легенда (2)
 Гранадос Е. Іспанський танець (23)
 Зубицький В. Серенада (19)
 Крепу С. «Briu» (57)
 «Muzicuta» (57)
 Кречун В. Дойна та хора (33)
 Сирба-капричіо (33)
 Фанфари (33)
 Елегія (18)
 Старогородська сюїта, 3 ч. (25)
 Жартівливий танець (17)
 П'єса на буковинські теми (18)
 П'єса з циклу «Російські картини» (18)
 Гопак з опери «Сорочинський ярмарок» (23)
 Мелодія (9)
 Рондолето (9)
 Святкова Кордоба з циклу «Розповідь про Іспанію» (9)
 Пісня без слів (17)
 Танець з «Української сюїти» (9)
 Елегія (50)

Лисенко М.
 Малих В.
 Міський І.
 Молчанов К.
 Мусоргський М.
 Рубінштейн А.
 Сібеліус Я.
 Туріна Х.
 Чайковський П.
 Шамо І.
 Шостакович Д.

	Твори великої форми
Вебер К.	Соната (26)
Вівальді А.	Концерт G-dur I ч. (49)
Данкля Ч.	«Petit air varie» (56)
Зейц Ф.	Концерт №1 G-dur (38)
Клементі М.	Сонатини №№ 7-9, 12 (32)
Моцарт В.	Рондо у турецькому стилі з фортепіанної сонати A-dur (23)
Незовибатько О.	Варіації на тему української народної пісні «Добрий вечір, дівчино» (14)
Попадюк В.	Фантазія на гуцульські народні теми (19)
Попічук Д.	Варіації на тему карпатської коломийки (19)
	Варіації на тему української народної пісні «Ой під вишнею» (15)
Рідінг О.	Концерт h-moll (38)
Сирбу В.	Концертні варіації на популярну тему «Зис-А Бадя» (33)

Ансамблі

Бах Й.С.	Жарт (39)
	Інвенція (33)
Бетховен Л.	Скерцо з сонати № 2 (18)
Власов В.	Варіації на тему білоруської народної пісні «Уж как во поле нивушка» (28)
	«Вяртанне да спадчыны» (1)
Іванов В.	Концертна фантазія (12)
Пантазі Г.	Танець скоморохів з опери «Снігуронька» (9)
Римський-Корсаков М.	«Хангу ын бэтэй» (33)
Сирбу В.	Білоруська полька (39)
Чуркін Н.	

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ СТРОК НАВЧАННЯ – 6 РОКІВ

0 КЛАС

Основні завдання предмета

Формування навичок гри на цимбалах:

ознайомлення з історією цимбалів, будовою інструмента, правилами догляду за ним;
діапазон інструмента, початкове уявлення про регістри та їхні виразні можливості;
формування правильної посадки за інструментом, постановки рук (у донотний період);
підготовчі вправи для організації первинних ігрових рухів;
формування первинних уявлень про основні способи звукоутворення: удар, подвійні удари (два удари однією рукою), п'ятих *staccato* (удар);
вивчення елементарних аплікатурних формул;
первинні уявлення про виразні можливості сили звуку – динаміка;
розуміння окремих позначень артикуляції;
виховання відчуття ансамблевого виконавства. Гра із супроводом фортепіано або іншого музичного інструмента;
початкові навички читання нот з листа (координація зору, слуху та рухів);
розвиток творчих здібностей з використанням сучасних методик за вибором викладача.

Ознайомлення з основами музичної грамоти:

графічне позначення звуків на нотному стані та розташування їх на інструменті;
ознайомлення з елементарними поняттями: тривалості нот, паузи; метр, такт; сильні та слабкі долі, музичні розміри 2/4, 3/4, 4/4;
вивчення динамічних відтінків: *forte*, *piano*;
усвідомлення ознак пісні, маршу, танцю;
вивчення елементарних музичних термінів;
початкові уявлення про засоби музичної виразності (лад, темп, ритм, регістр, динаміка, тембр);
темп: швидкий, повільний, повільний;
регістри: високий, низький, середній.

Орієнтовний річний план

Гами – C-dur в 1-2 октави: гра по 2, по три удари кожною рукою, по чотири удари різними руками; арпеджіо тризвуку.
10-12 вправ і етюдів на різні види техніки.

8-10 різнохарактерних п'єс.

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Відкритий академічний концерт (участь необов'язкова)(березень)	Довільна програма
Підсумковий академічний концерт (травень)	1 етюд, 2 різнохарактерні п'єси.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Попічук Д. Етюд № 1
Українська народна пісня (обр. Лисаковського О.) «По дорозі жук, жук»
Власов В. Як ходить годинник
2. Незовибатько О. Вправа № 31
Українська народна пісня (обр. Попічука Д.) «Дівка в сінях стояла»
Гайдн Й. Пісенька

Орієнтовний репертуар

Етюди

Незовибатько О.	Вправи №№ 31, 38, 39, 40 (14) Вправи-етюди №№ 43, 44. (14)
Попічук Д.	Етюди №№ 1-5 (16)
Тар'яні Тот І., Фалька Й.	Вправи №№ 55, 133, 144, 149, 171 (58)
Черні К.	Вправа № 56 (58)

Обробки народних пісень і танців

	<i>Білоруська народна пісня</i>
Бовбель Ю.	«Козаки ідуть» (25)
	<i>Білоруський народний танець</i>
Мултанова Н.	Крижачок (5)
	<i>Молдавські народні танці</i>
Попічук Д.	Качка (16) Хоро (16)
	<i>Угорська народна пісня</i>
Попічук Д.	Капелюх мій зі стрічкою (16)
	<i>Українські народні пісні</i>
Беркович І.	У сусіда хата біла (13)
Лисаковський О.	По дорозі жук, жук (11)
Лисенко М.	Ой під горою, під перевозом (5)
Незовибатько О.	У Харкові дощ іде (14) Чом, чом не прийшов (14)

Полонський С.

Попічук Д.

Веснянка (11)

Веселі гуси (16)

В кінці греблі шумлять верби (16)

Грицю, Грицю до роботи (16)

Дала мені мамка корову (16)

Дівка в сінях стояла (16)

Журавель (16)

І шумить, і гуде (16)

Казав мені батько (16)

Кину кужіль на полицю (16)

Ой, джигуне, джигуне (16)

Ой за гаєм, гаєм (16)

Ой під вишнею (16)

На вулиці скрипка грає (11)

Лисичка (20)

Старовина французька пісенька

Артишоки (25)

Чеський народний танець

Мадера (16)

П'єси

Барток Б.

П'єса (5)

Власов В.

Як ходить годинник (28)

Коза-дереза (28)

Хлопчик-з-пальчик (28)

Сорока-білобока (28)

Пісенька (52)

Зайчик (52)

Полька (5)

Веселий танець (52)

Скік-поскік (20)

Полька (20)

Танець (20)

Гриб боровик (20)

Павучок (51)

Вальс (20)

Їжак (46)

Про Петю (20)

Прогулянка (20)

Журавель (52)

Зима (20)

Гайдн Й.

Гедіке О.

Глінка М.

Глюк Х.

Захар'їна Т.

Іванников В.

Кабалевський Д.

Калинніков В.

Карасьова В.

Коломієць А.	Український таночок (5)
Красев М.	Топ-топ (52)
Кучеров В.	Менует (20)
Лещинська Ф.	Полька (51)
Люллі Ж.	Пісенька (52)
Метлов М.	Павук і мухи (20)
Моцарт В.	Алегрето (11)
	Андантино (5)
Мухамедов А.	Ялинка (52)
Перселл Г.	Арія (52)
Попічук Д.	Гопак (16)
	Російський танець (16)
	Молдавський народний танець (16)
Потоловський Н.	Зайчик (13)
	Мисливець (20)
Рамо Ж.	Ригодон (52)
Ребіков В.	Чеський народний танець (20)
Старокадомський М.	Повітряна пісня (11)
Філіпенко А.	За малиною підем (11)
	Курчата (52)
Шостакович Д.	Марш (5)
Штогаренко А.	Танцювальна (5)
Шуберт Ф.	Екосез (52)

І КЛАС

Основні завдання предмета

Формування навичок гри на цимбалах:

ознайомлення з історією цимбалів, будовою інструмента, правилами догляду за ним;
діапазон інструмента, початкове уявлення про регістри та їх виразні можливості;
формування правильної посадки за інструментом, постановки рук (у донотний період);
підготовчі вправи для організації первинних ігрових рухів;
формування первинних уявлень про основні способи звукоутворення: удар, подвійні удари (два удари однією рукою), штрихи: *staccato* (удар), *legato* (використання педалі);
вивчення елементарних аплікатурних формул;
початкові навички педалізації, слухо-моторна координація;

первинні уявлення про виразні можливості сили звука. Поняття про динамічну шкалу: *pp-p-mp-mf-f-ff*;
розуміння окремих позначень артикуляції;
виховання відчуття ансамблевого виконавства. Гра із супроводом фортепіано або іншого музичного інструмента;
початкові навички читання нот з листа (координація зору, слуху та рухів);
розвиток творчих здібностей з використанням сучасних методик за вибором викладача.

Ознайомлення з основами музичної грамоти:

графічне позначення звуків на нотному стані та розташування їх на інструменті;
ознайомлення з елементарними поняттями про тривалості нот, пауз; метр, такт; сильні та слабкі долі, музичні розміри 2/4, 3/4, 4/4; затакт, пунктирний ритм; порядок чергування сильної та слабких долей в розмірах 2/4, 3/4, 4/4;
вивчення динамічних позначень: *forte*, *piano*, *crescendo*, *diminuendo*;
усвідомлення ознак пісні, маршу, танцю;
вивчення елементарних музичних термінів;
початкові уявлення про засоби музичної виразності (лад, темп, ритм, регістр, динаміка, тембр)
темп: швидкий, повільний, повільний;
регістри: високий, низький, середній;
ознайомлення з поняттями цезура, реприза.

Орієнтовний річний план

Гама мажорні, мінорні до 1-го знака при ключі (включно) в 1-2 октави: гра по 2-3 удари кожною рукою, по 4 удари різними руками; арпеджіо тризвуку. 10-12 вправ і етюдів на різні види техніки.
6-8 різнохарактерних п'ес (у тому числі можуть бути ансамблі).
Декілька п'ес для читання з листа.
Використання різноманітних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Прослуховування або мічний концерт (<i>грудень</i>)	2 різнохарактерні твори та етюд Академічний концерт (<i>березень</i>)
Відкритий академічний концерт (<i>березень</i>)	Довільна програма, але не менш, ніж 2 різнохарактерні твори.
Підсумковий академічний концерт (<i>травень</i>)	2 різнохарактерні твори та етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Жозеф Ф. Етюд № 12
Бетховен Л. Менует
Молдавський народний танець (обр. Попічука Д.) Хоро
2. Незовибатько О. Етюд № 54
Моцарт А. Алегрето
Білоруський народний танець (обр. Мултанової Н.) Крижачок

Орієнтовний репертуар

Етюди

- Войт В. Етюд № 9 (16)
Райденко А. Етюд № 8 (16)
Жозеф Ф. Етюд № 12 (16)
Незовибатько О. Вправи №№ 31, 38, 39, 40, 41 (14)
Вправи-етюди №№ 43, 44. (14)
Етюди №№ 54, 56 (14)
- Попічук Д. Етюди №№ 1-7, 11-14 (16)
Тар'яні Тот І., Фалька Й. Вправи №№ 55, 133, 144, 149, 168, 171, 178 (58)
Черні К. Вправи №№ 56, 66, 151 (58)

Обробки народних пісень і танців

- Бовбель Ю. Білоруська народна пісня
«Козаки ідуть» (25)
Минович І. Метелиця (16)
- Мултанова Н. Білоруські народні танці
Крижачок (5)
Лявониха (16)
- Попічук Д. Вірменська народна пісня
Ніч (16)
- Попічук Д. Литовський народний танець
Кубілас (16)
- Попічук Д. Молдавська народна пісня
Чобенаш (16)
- Попічук Д. Молдавські народні танці
Качка (16)
Хоро (16)
- Тахтаджиев К. Польська дитяча пісня
Ведмедик з лялькою (21)
- Горданський М. Польські народні пісні
Чорний баранець (11)
Попічук Д. Як живеш ти? (16)

Польський народний танець

- Попічук Д. Мазурка (16)
- Гречанінов О. Російські народні пісні
«Пойду ль я, выйду ль я» (51)
Михайлов Г. «Полно-те, ребята» (51)
Тахтаджиев К. «Заинька» (21)
«Я на камушке сижу» (21)
«Я с комариком плясала» (21)
- Попічук Д. Угорські народні пісні
Капелюх мій зі стрічкою (16)
Метуть вулицю (16)
Не ходи, любцю, на жнива (16)
Тільки одна дівчина є на світі (16)
- Беркович І. Українські народні пісні
У сусіда хата біла (13)
Лисаковський О. Думи мої (11)
По дорозі жук, жук (11)
Та й орав мужик край дороги (11)
Лисенко М. Ой під горою, під перевозом (5)
Незовибатько О. У Харкові дощ іде (14)
Чом, чом не прийшов (14)
- Полонський С. Веснянка (11)
Попічук Д. Веселі гуси (16)
В кінці греблі шумлять верби (16)
Грицю, Грицю до роботи (16)
Дала мені мамка корову (16)
Дівка в сінях стояла (16)
Думи мої (16)
Журавель (16)
І шумить, і гуде (16)
Казав мені батько (16)
Кину кужіль на полицю (16)
Місяць на небі (16)
Ой, джигуне, джигуне (16)
Ой за гаєм, гаєм (16)
Ой під вишнею (16)
Прилітай, прилітай (16)
На вулиці скрипка грає (11)
Тахтаджиев К. Залітай, залітай (21)
Лисичка (20)
- Красев М. Українські народні танці
Попічук Д. Гопачок (51)
Гопак (16)

Старовина французька пісенька

Бовбель Ю.	Артишоки (25)
	<i>Чеський народний танець</i>
Попічук Д.	Мадера (16)
	<i>П'єси</i>
Бах Й.С.	Гавот (6)
Бакланова Н.	Мазурка (21)
Барток Б.	П'єса (5)
	Танець (52)
Бетховен Л.	Бабак (52)
	Екосез (5)
	Менует (5)
Бовбель Ю.	Сюїта Лізавети (25)
	Як олень (25)
Брамс Й.	Петрушка (21)
Бласов В.	Як ходить годинник (28)
	Коза-дереза (28)
	Хлопчик-з-пальчик (28)
	Скоморохи (28)
	Сорока-білобока (28)
Гайдн Й.	Анданте (52)
	Пісенька (52)
Гедіке О.	Зайчик (52)
Гладков Г.	Пісня друзів з мультфільму «Бременські музиканти» (5)
Глінка М.	Полька (5)
	Простодушність (46)
	«Соловушка» (44)
Глюк Х.	Веселий танець (52)
	Веселий хоровод (52)
Гретрі А.	Пісенька (52)
Даргомижський О.	Козачок (51)
Джурджук М.	Марш (21)
Захар'їна Т.	Скік-поскік (20)
	Полька (20)
	Танець (20)
	Гриб-боровик (20)
Іванников В.	Павучок (51)
Кабалевський Д.	Барабанщик (5)
	Вальс (20)

Калинніков В.
Карасьова В.
Коломієць А.
Косенко В.
Красев М.
Кречун В.
Кучеров В.
Лещинська Ф.
Лисаковський О.
Люллі Ж.
Лядов А.
Майкапар С.
Метлов М.
Моцарт В.
Мухамедов А.
Перселл Г.
Попічук Д.
Потоловський Н.
Рамо Ж.
Ребіков В.
Старокадомський М.
Філіпенко А.
Шостакович Д.
Штогаренко А.
Шуберт Ф.

Їжак (46)
Марш (21)
Про Петю (20)
Прогулянка (20)
Журавель (52)
Зима (20)
Український таночок (5)
Балетна сценка (11)
Топ-топ (52)
Жок (33)
Сирба (33)
Менует (20)
Полька (51)
Танець (11)
Пісенька (52)
Жартівлива (6)
Гумореска (51)
Марш (11)
Полька (5)
Павук і мухи (20)
Алегрето (11)
Андантино (5)
Ялинка (52)
Арія (52)
Гопак (16)
Російський танець (16)
Молдавський народний танець (16)
Зайчик (13)
Мисливець (20)
Ригодон (52)
Чеський народний танець (20)
Повітряна пісня (11)
За малиною підем (11)
Курчатка (52)
Марш (5)
Танцювальна (5)
Екосез (52)

Ансамблі

Анонімний автор	Французький танець (12)
Барток Б.	Старовинна пісня (12)

Власов В.	Як ходять годинник (28)
Гайдн Й.	Пісня (51)
Гретрі А.	Зозуля (51)
Ершебет Ш.	Угорська пісня (12)
Єгорова Т. (обр.)	Болгарська народна пісня «Вышел как-то ночью» (46)
	Російська народна пісня «Вставала ранішенько» (46)
Клементі М.	Романс (12)
Логвін В.	Веснянка (12)
Новікова А. (обр.)	Російська народна пісня «Ой, да ты калинушка» (11)
Соколаї Ш.	Угорські дитячі пісні №№ 1,2,3 (40)
Фальк Й.	Народна мелодія (12)

2 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на цимбалах:

коригування посадки за інструментом та постановки рук;
початкові навички педалізації. Слухо-моторна координація;
виконання гармонічних інтервалів;
розвиток музичного слуху, робота над якістю звукоутворення. Штрихи: *non legato* (використання педалі), *legato* (прийом тремоло та використання педалі); *staccato*, подвійні удари. Комбіновані штрихи;
техніка виконання «стрибків» на малі та великі відстані, розвиток рухливості по горизонталі та вертикалі;
хроматичні послідовності;
формування навичок виконання мелізмів. Короткі та довгі форшлаги;
розуміння необхідності використання різної сили звука;
опанування елементарних аплікатурних формул;
розуміння позначень різних видів артикуляції;
виховання почуття ансамблевого виконавства. Гра із супроводом фортепіано або іншого музичного інструмента;
тренування навичок читання з листа;
подальший розвиток творчих здібностей учня.

Музично-теоретичні знання:

закріплення навичок читання нот, знаків альтерації та простих ритмічних груп;
порядок чергування сильної та слабких долей в розмірах 2/4, 3/4, 4/4;

поняття пульсації, постійний та змінний темпи;
внутрішньотактова синкопа;
первинні уявлення про елементи музичної форми (мотив, фраза, речення, період) та принципи розвитку тематичного матеріалу (повтор, варіювання, контраст);
знаки скорочення нотного письма;
уявлення про структуру кварто-квінтового кола;
розширення уявлення про засоби музичної виразності (лад, темп, ритм, регістр, динаміка, тембр). Консонанс, дисонанс;
поняття про стійкі та нестійкі ступені ладу;
вивчення визначення акорду, тонічний тризвук;
мелізми.

Орієнтовний річний план

Гама мажорні, мінорні до 2-х знаків при ключі (включно) в 2-3 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); гра подвійними та потрійними ударами; арпеджіо тризвуку.

8-10 вправ і етюдів на різні види техніки.

6-8 різнохарактерних п'єс (у тому числі можуть бути ансамблі).

1-2 твори великої форми.

Декілька п'єс для читання з листа.

Використання різноманітних форм музикування.

Контрольні заходи

Академічний концерт (*листопад*)

2 різнохарактерні твори та етюд
або 3 різнохарактерні твори.

Технічний залік (*грудень*)

Гама мажорна або мінорна до 2-х знаків при ключі в 3 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); октави, арпеджіо тризвуку;

1 етюд.

Відкритий академічний концерт (*березень*)

Довільна програма, але не менш, ніж 2 різнохарактерні твори.

Академічний концерт (*листопад*)

2 різнохарактерні твори та етюд
або 3 різнохарактерні твори.

Підсумковий академічний концерт (*травень*)

2 різнохарактерні твори
(з них бажано 1 твір великої форми)
та етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Гайдено А. Етюд № 15
Шуберт Ф. Музичний момент
Румунський народний танець (обр. Попічука Д.) Підвечірок
2. Попічук Д. Етюд № 17
Моцарт В. Сонатина G-dur

Орієнтовний репертуар

Етюди

Гайдено А.	Етюд № 15(16)
Менро Л.	Етюд № 16 (16)
Міський І.	Етюд № 19 (16)
Попічук Д.	Етюд № 17 (16)
Тар'яні Тот І., Фалька Й.	Вправи №№ 165, 177, 217 (а, b), 224, 230, 241 (58)
Черні К.	Вправа № 240 (58)

Обробки народних пісень і танців

	<i>Білоруська народна пісня</i>
Попічук Д.	Перепілонька (16)
	<i>Російська народна пісня</i>
Попічук Д.	«Ах ты, зимушка-зима» (16)
	<i>Румунський народний танець</i>
Попічук Д.	Підвечірок (16)
	<i>Українські народні пісні</i>
Попічук Д.	По дорозі жук (17)
	Чом, чом не прийшов (16)
	<i>Українські народні танці</i>
Попічук Д.	Аркан (16)
	Коло (16)

П'єси

Аракішвілі Д.	Лезгинка (6)
Бакланова Н.	Хоровод (52)
Бетховен Л.	Контрданс (51)
	Менует (6)
	Турецький марш з музики до п'єси «Афінські руїни» (46)
Бовбель Ю.	Невинність з циклу «Маски» (25)
	Фінська полька (25)
Власов В.	Королівський бал (28)
Гайдено А.	Не тепер по гриби ходити (16)

Гайдн Й.
Гедіке О.
Гендель Г.
Глінка М.
Зноско-Боровський О.
Кабалевський Д.
Кирейко В.
Компанієць Г.
Кречун В.
Лисаковський О.
Майкапар С.
Моцарт В.

Муха А.
Мясков К.
Палієв Д.
Полевой В.
Попічук Д.

Рамо Ж.

Ревуцький Л.
Римський-Корсаков М.

Селіванов В.
Стеценко К.
Тар'яні Тот І., Фалька Й.
Чайковський П.

Шаїнський В.

Шостакович Д.
Штогаренко А.
Шуберт Ф.

Шуман Р.
Янечек К.

Пісня (16)
Менует (5)
Повільний вальс (48)
Менует (53)
Андалузський танець (7)
Галоп (13)
Полька (51)
Музичний момент №1 (16)
Менует (6)
Сюїта, I, II частини (33)
Мазурка (11)
Дитячий танець (6)
Вальс (21)
Менует з опери «Дон-Жуан» (5)
Пісня пастушка (21)
Пісня про ластівку (21)
Веселий танець (16)
Вальс (46)
Джерельце (16)
Гонак (16)
Гуцульська пісня (16)
Менует (52)
Тамбурин (14)
Пісенька (6)
Мазурка (51)
Пісня з опери «Майська ніч» (52)
Жарт (6)
Пісня (21)
Угорський танець (58)
Мазурка з «Дитячого альбому» (46)
Полька (5)
Пісня Антошки з мультфільму
«Весела карусель» (16)
Заводна лялька (53)
Танцювальна (21)
Лендлер (52)
Музичний момент (46)
Марш (21)
Марш (6)

Твори великої форми

Бакланова Н.	Сонатина (43)
Бетховен Л.	Сонатина (53)
Бовбель Ю.	Сюїта Лізавети (25)
Власов В.	Парафраз на тему української народної пісні «Ой, ходила дівчина бережком» (28)
Клементі М.	Сонатина № 1 (32)
Лисаковський О.	Варіації на тему української народної пісні «Ой дівчино, дівчино» (11)
Моцарт В.	Сонатина G-dur (48)
Незовибатько О.	Варіації на дві українські теми «Гречаники» та «Козачок» (14)

Ансамблі

Беркович І. (обр.)	Українська народна пісня «У сусіда хата біла» (6)
Вебер К.М.	Хор мисливців з опери «Чарівний стрілець» (51)
Власов В.	Хлопчик-з-пальчик (28)
Жинович Й.(обр.)	Білоруська народна пісня «Ой ты, рэчанька глибока» (31)
Кузнецов А.	Маленький вальс (12)
Логвін В.	Коломийка (12)
Логвін В. (обр.)	Словацька пісня (12)
	Українські народні пісні: Ой не ходи, Грицю (12) Ой хмариться, дощ буде (12)
Моцарт В.	Хор слуг з опери «Чарівна флейта» (6)
Ребіков В.(обр.)	Чеський народний танець «Аничка» (6)
Соколаї Ш.	Угорські дитячі пісні №№ 6, 8, 10 (40)

3 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на цимбалах:

цілеспрямована робота по закріпленню постановочних моментів: коригування посадки за інструментом і постановки рук, організація ігрових рухів; подальша робота над інтонацією. Розвиток культури звукоутворення та звуковедення; робота над технікою виконання арпеджіо; виконання штрихів: *non legato, legato*

(прийом тремоло та використання педалі), *staccato*, подвійні удари. Комбіновані штрихи. Координація рухів рук при виконанні різних штрихів; техніка виконання «стрибків» на малі та великі відстані, розвиток рухливості рук по горизонталі та вертикалі; збільшення темпу виконання технічних завдань; виконання гармонічних інтервалів та арпеджіо акордів; хроматичні послідовності; формування навичок виконання мелізмів. Підготовчі вправи до виконання трелі; удосконалення навичок педалізації; розуміння необхідності використання різної сили звука; розвиток відчуття метроритму; формування уявлень про агогіку; формування почуття довжини фрази, розуміння смислових наголосів; постійне тренування музичної пам'яті; навички самостійного читання з листа легких п'єс.

Музично-теоретичні знання:

жанрова характеристика музичного твору; подальше ознайомлення з тональностями кварто-квінтового кола; каданс; прості двочастинна і тричастинна форми; подальше засвоєння музичної термінології; складні розміри 6/8, 5/4, 9/8, 12/8; особливі види ритмічного поділу тривалостей: тріоль, квінтоль.

Орієнтовний річний план

Гама мажорні, мінорні до 3-х знаків при ключі (включно) в 2-3 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); гра подвійними та потрійними ударами; октави; арпеджіо тризвуків.

8-10 вправ і етюдів на різні види техніки.

6-8 різнохарактерних п'єс (у тому числі можуть бути ансамблі).

1-2 твори великої форми.

Декілька п'єс для читання з листа.

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Академічний концерт (*листопад*)

2 різнохарактерні твори та етюд

або 3 різнохарактерні твори.

Технічний залік (*грудень*)

Гама мажорна або мінорна

(гармонічна) до 3-х знаків при ключі

	в 3 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); октави, арпеджіо тризвуку; 1 етюд.
Відкритий академічний концерт (березень)	Довільна програма, але не менш, ніж 2 різнохарактерні твори.
Академічний концерт (листопад)	2 різнохарактерні твори та етюд або 3 різнохарактерні твори.
Підсумковий академічний концерт (травень)	2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 твір великої форми) та етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

- Аллага Г. Етюд № 4
Чайковський П. Мазурка
Українська народна пісня (обр. Попічука Д.) «Задумала вража баба»
- Сирбу В. Екзерцициу D-dur
Рідінг О. Концерт h-moll, I ч.

Орієнтовний репертуар

Етюди

Аллага Г.	Етюди №№ 1, 4 (54)
Барток Б.	Етюд № 1 (17)
Гайденко А.	Етюд № 10 (17)
Комаровський О.	Етюд e-moll (51)
Кречун В.	Студию A-dur, fis-moll (33)
Незовибатько О.	Етюди №№ 66, 69, 96 (14)
Попічук Д.	Етюд № 3 (17)
Сирбу В.	Екзерцициу D-dur (33)
Тар'яні Тот І., Фалька Й.	Вправи №№ 226, 245 (58)
Черні К.	Вправа № 21 (59)

Обробки народних пісень і танців

Естонський народний танець

Попічук Д.	Льон (17)
	Казахська народна пісня
Попічук Д.	Дві ластівки (16)
	Українські народні пісні
Бовбель Ю.	Сонце низенько (25)
Попічук Д.	Горлиця (16)
	Задумала вража баба (17)
	Ой чого ти, дубе (16)

Аляб'єв О.
Бетховен Л.
Бовбель Ю.

Бонончіні Дж.
Верстовський О.
Гайденко А.
Гайдн Й.
Госсек Ф.
Гусейнлі Г.
Данкля Ч.

Дювернуа Ж.
Живцов А.
Кабалевський Д.
Кирейко В.
Кириак Т.
Комаровський О.
Компанієць Г.

Константиновський Є.
Косенко В.
Кулик А.
Моцарт В.
Мясков К.

Мясковський М.
Перселл Г.

Полевой В.
Раков М.

Ребіков В.
Смольський Д.
Стеценко К.
Тар'яні Тот І., Фалька Й.
Цесаков К.
Чайковський П.

П'єси

Танець з балету «Чарівний барабан» (7)
Багатель (49)
Дзвіночки дзвонять (25)
Обробка російської народної пісні
«Жил-был у бабушки серенький козлик» (25)
Рондо (48)
Вальс (51)
Сюїта: Весна, Говерла (17)
Менует (6)
Гавот (14)
Мої курчата (16)
Air de ballet (56)
Valse (56)
Студию (33)
Мазурка (53)
Скерцо (53)
Музичний момент (17)
Дві медитації (33)
Доріжка у лісі (48)
Менует (13)
Музичний момент (7)
Танок (17)
Мазурка (7)
Горобчик (17)
Алегро (59)
Коваль (17)
Танок (16)
Мазурка (48)
Старовинний англійський матроський танець
«Сопілочки» (7)
Лебідь (16)
Вальс (53)
Весела гра (53)
Прогулянка (48)
Мазурка (6)
Елегія (37)
Колискова (13)
Болгарський танець (59)
Драматичний експромт (37)
Мазурка (49)

Шостакович Д.	Неаполітанська пісенька (48) Сумна пісенька (48) Танець (53)
Шуман Р.	Веселий селянин, що повертається з роботи (17) П'єса (6) Пісенька з «Альбому для юнацтва» (7)

Твори великої форми

Власов В.	Варіації на тему російської народної пісні «Степь да степь кругом» (28) Сонатина D-dur (28)
Клементі М. Комаровський О.	Сонатини №№ 2, 3 (32) Варіації на тему російської народної пісні «Пойду ль я, выйду ль я» (48)
Моцарт В. Незовибатько О.	Сонатина G-dur (48) Варіації на тему українського народного танцю «Горлиця» (14)
Рідінг О.	Концерт h-moll, I ч. (52)

Ансамблі

Барток Б.	Угорський наспів (53) «Данс центру копий» (33)
Бовбель Ю. Власов В. Гайдн Й. Глюк Х. Логвін В. (обр)	Веселе Різдво (25) Вальс (28) Анданте (12) Анданте (53) Білоруський народний танець «Крижачок» (12) Українська народна пісня «Полюбила Петруся» (12)
Любан І. Прокоф'єв С.	Цімох (31) Гавот з Класичної симфонії (46)

4 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на цимбалах:

коригування посадки за інструментом і постановки рук з урахуванням віку учня;
подальша робота над інтонацією. Розвиток культури звукоутворення та звуковедення; Розширення діапазону сили звука;

продовження роботи над технікою виконання арпеджіо; виконання штрихів: *non legato, legato* (прийом тремоло та використання педалі), *staccato*, подвійні удари. Комбіновані штрихи;
знайомство зі штрихом *pizzicato*;
виконання подвійних звуків, слуховий контроль за верхнім голосом при аплікатурних змінах;
подальше вивчення акордів і техніки їх виконання;
знайомство з хроматичною гамою;
формування навичок виконання мелізмів. Мордент;
удосконалення навичок педалізації;
виховання виконавських якостей;
формування почуття довжини фрази, розуміння смислових наголосів, відчуття кульмінації;
постійне тренування музичної пам'яті;
навички самостійного читання з листа.

Музично-теоретичні знання:

ознайомлення зі складною тричастинною формою;
домінантсептакорд (D₇) та його обернення;
використання музично-теоретичних знань під час розучування нотного тексту;
подальше ознайомлення з тональностями кварто-квінтового кола.

Орієнтовний річний план

Гама мажорні, мінорні до 4-х знаків при ключі (включно) в 3-4 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); гра подвійними та потрійними ударами, тремоло; октави; арпеджіо тризвуків; D₇.
4-6 етюдів на різні види техніки.
5-6 різнохарактерних п'єс (у тому числі можуть бути ансамблі).
1-2 твори великої форми.
Декілька п'єс для читання нот з листа.
Використання різноманітних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Академічний концерт (<i>листопад</i>)	2 різнохарактерні твори та етюд <i>або</i> 3 різнохарактерні твори.
Технічний залік (<i>грудень</i>)	Гама мажорна або мінорна (гармонічна) до 4-х знаків при ключі в 3 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); октави, арпеджіо тризвуку; 1 етюд.

Відкритий академічний концерт (березень)	Довільна програма, але не менш, ніж 2 різнохарактерні твори.
Академічний концерт (листопад)	2 різнохарактерні твори та етюд або 3 різнохарактерні твори.
Підсумковий академічний концерт (травень)	2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 твір великої форми) та етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Черні К. Вправа H-dur
Боккеріні Л. Менует
Угорська народна пісня (обр. Попічука Д.) «Бурхливий Балатон»
2. Міський І. Етюд № 12
Гайденко А. Сюїта
Данкля Ч. Мазурка

Орієнтовний репертуар

Етюди

Аллага Г.	Етюди №№ 2, 4 (54)
Кречун В.	Студію B-dur (33)
Міський І.	Етюд № 12 (17) Етюд № 20 (16)
Незовибатько О.	Етюди №№ 66, 73, 98, 99, 101, 104 (а) (14)
Полевой В.	Етюд № 4 (17)
Сирбу В.	Студію F-dur (33)
Тар'яні Тот І., Фалька Й.	Вправа № 229 (58)
Черні К.	Вправа H-dur (33) Етюди №№ 240 (40) Етюди №№ 4, 7 (41)

Обробки народних пісень і танців

	<i>Білоруська народна пісня</i>
Бовбель Ю.	Косив Ясь конюшину (25)
	<i>Вірменський народний танець</i>
Попічук Д.	Ой Назам-ін (19)
	<i>Грузинський народний танець</i>
Попічук Д.	Лезгінка (18)
	<i>Естонський народний танець</i>
Попічук Д.	Вяндра (19)
	<i>Молдавський народний танець</i>
Попічук Д.	Хора (17)
	<i>Російська народна пісня</i>

Попічук Д.	«Калинка» (17)
	<i>Таджицький народний танець</i>
Попічук Д.	Танець з глечиком (17)
	<i>Українська народні пісні і танці</i>
Попічук Д.	Десять тут була подоляночка (17) Гопак (19) Коломийка (17)
	<i>Угорська народна пісня</i>
Попічук Д.	Бурхливий Балатон (17)

П'єси

Боккеріні Л.	Менует (49)
Власов В.	Бугі-вугі (28)
Войцик В.	Куранта (37)
Гайдн Й.	Менует (7)
Данкля Ч.	Балада (56) Мазурка (56) Романс (56)
Зубицький В.	П'єса (16)
Казелла А.	Галоп (47) Діатонічний вальс (47) Сарабанда та жига (49) «Кынтек буковинян» (33)
Кореллі А.	Арія у старовинному стилі (48)
Кречун В.	Коваль (17)
Марі Г.	Сициліана (49)
Мясков К.	Гавот (33)
Перголезі Дж.	Тілім-бом (47)
Рамо Ж.	Російський танець (16)
Стравинський І.	Солодка мрія з «Дитячого альбому» (7)
Чайковський П.	Прелюдія № 3 (8)
Чюрльоніс М.	Вальс-жарт (8)
Шостакович Д.	Романс (53)
Шуман Р.	Відзвуки театру (37)
	<i>Твори великої форми</i>
Бакланова Н.	Концертино (36)
	Сонатина (36)
Власов В.	Сонатина C-dur (28)
Гайденко А.	Сюїта (17)
Гендель Г.	Соната (29)

Клементі М. Лучанок І.	Сонатини №№ 4, 5 (32) Концертна фантазія «Жураулі на палессе ляцяць» (37)
Новотний В. Рідінг О.	Тема з варіаціями (48) Концерт G-dur, I ч. (52)

Ансамблі

Власов В.	Колобок (28)
Кречун В.	Хора (33)
Логвін В.(обр.)	Український народний танець «Гопак» (12)
Лютославський В.	Мелодія (33)
Незовибатько О.	Віночок на теми закарпатських народних пісень (14)
	Український танець «Козак» (14)
Сирбу В.	«Жямпарале» (33)

5 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на цимбалах:

коригування посадки за інструментом і постановки рук з урахуванням віку учня;
удосконалення культури звукоутворення, гра гармонічних інтервалів (терції, сексти, октави);
гра хроматичної гама;
свідоме читання позначень сили звука у тексті;
розуміння залежності якості звука від ваги рук, сили та швидкості їх рухів;
удосконалення техніки виконання «стрибків» на великі відстані, розвиток рухливості по горизонталі та вертикалі;
удосконалення навичок виконання мелізмів: форшлагги, трелі (короткі, довгі), морденти;
оволодіння специфічними способами звукоутворення: флажолети, піцкато обома руками, піцкато лівою рукою, тремоло однією рукою, фонічні глісандо тощо;
виконання вправ з використанням особливих видів ритмічного поділу – тріолей, квінтолей тощо та їхніх комбінацій;
відпрацювання плавного зняття педалі;
набуття навичок самостійної роботи над інструктивним та художнім матеріалом;
набуття навичок релаксації, вміння психологічно підготуватися до публічних виступів;

аналіз концертних виступів;
постійне тренування музичної пам'яті.

Музично-теоретичні знання:

поняття про циклічну музичну форму: соната, концерт та інше; домінантсептакорд (D₇) та його обернення;
подальше ознайомлення з тональностями кварто-квінтового кола; використання музично-теоретичних знань під час розучування та вивчення напам'ять нотного тексту.
уявлення про вплив історичної епохи на музичний стиль.

Орієнтовний річний план

Гама мажорні, мінорні до 5-6-ти знаків при ключі (включно) з використанням всього діапазону інструмента: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); гра подвійними та потрійними ударами, тремоло; терції, октави; арпеджіо тризвуків; D₇.

Хроматична гама.

4-6 етюдів на різні види техніки.

5-6 різнохарактерних п'єс (у тому числі можуть бути ансамблі).

1-2 твори великої форми.

Декілька п'єс для читання з листа.

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Академічний концерт (<i>листопад</i>)	2 різнохарактерні твори та етюд <i>або</i> 3 різнохарактерні твори.
Технічний залік (<i>грудень</i>)	Гама мажорна або мінорна (гармонічна) до 5-ти знаків при ключі в 3 октави: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); октави, арпеджіо тризвуку; 1 етюд.
Відкритий академічний концерт (<i>березень</i>)	Довільна програма, але не менш, ніж 2 різнохарактерні твори.
Академічний концерт (<i>листопад</i>)	2 різнохарактерні твори та етюд <i>або</i> 3 різнохарактерні твори.
Підсумковий академічний концерт (<i>травень</i>)	2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 твір великої форми) та етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. *Аллага Г. Етюд № 6*
Український народний танець (обр. Попічука Д.) Гопак
Моцарт В. Рондо
2. *Фолка Й. Етюд № 13*
Вівальді А. Концерт a-moll
Картес С. Фантастичний марш

Орієнтовний репертуар

Етюди

Аллага Г.	Етюди №№ 2, 3, 6 (54)
Бовбель Ю.	Етюд C-dur (25)
Гайденко А.	Етюд № 9 (17)
Зубицький В.	Етюд № 23 (16)
Кречун В.	Студию B-dur (33)
Міський І.	Етюд № 7 (17)
Мунтян В.	Етюд № 1 (18)
Незовибатько О.	Етюди №№ 61, 100, 105 (14)
Попічук Д.	Етюди №№ 5, 11 (17)
	Етюд № 2 (18)
Сирбу В.	Студию D-dur, Es-dur (33)
Теуту П.	Етюд A-dur (19)
Фолка Й.	Етюд № 13 (17)
Черні К.	Вправа № 33 (59)
	Етюд № 6 (17)

Обробки народних пісень і танців

Білоруські народні танці

Попічук Д.	Крижачок (18)
	Янка (17)

Буковинський народний танець

Попічук Д.	Тропотянка (17)
------------	-----------------

Молдавський народний танець

Попічук Д.	Святкова хора (19)
------------	--------------------

Українські народні танці

Попічук Д.	Гопак (17)
	Козачок (17)
	Поліський козачок (18)

П'єси

Алар Д.	Ноктюрн (13)
Бах Й.С.	Сарабанда зі скрипичної партити № 1 (19)
Баран Т.	Коломийки (18)
Бацевич Г.	Прелюдія (53)
Боккеріні Л.	Менует зі струнного квінтету (23)
Власов В.	Диско (28)
	Улюблений мультик (28)
Войт В.	Пісня та козачок (19)
Воробйов Г.	Жарт (47)
Гайденко А.	Сюїта (17)
Гайдн Й.	Менует бика (50)
Гендель Г.	Менует (18)
Глінка М.	Простодушність (50)
Гомоляка В.	Гагілка (2)
	Молдавський танець (2)
Гріг Е.	Норвезький танець (23)
Данкля Ч.	Полька (56)
	Романс (56)
Жинович І.	Білоруські танці (31)
	На весіллі (31)
Картес С.	Фантастичний марш (37)
Косенко В.	Балетна сценка (17)
	Вальс (18)
Кулик А.	Горобчик (17)
Курінний О.	Вокаліз (10)
Кхель В.	Скерцо (53)
Лисенко М.	Гавот (18)
	Елегія (8)
Марчелло В.	Скерцандо (13)
Маттесон І.	Арія (50)
Міський І.	Буковинський наспів (17)
	Українська п'єса (19)
Моцарт В.	Рондо (14)
	Рондо (53)
Мясков К.	Пісня (19)
Обер Л.	Престо (49)
	Тамбурин (49)
Пахмутова О.	Білорусія (17)
Полевой В.	Коли ж скінчиться дощ? (18)
Попічук Д.	Українська полька (18)

Раков М.	Вокаліз (13)
Свиридов Г.	Музичний момент (53)
Стецюн М.	Болеро (41)
Теуту П.	Буковинська концертна полька (19)
Чайковський П.	Екосез з опери «Євгеній Онегін» (47)
	Танець пастушків з балету «Лускунчик» (14)

Твори великої форми

Альбіноні Т.	Концерт оп. 6, № 7 (3)
Бах Й.С.	Концерт a-moll (24)
Бетховен Л.	Рондо (49)
	Сонатина C-dur (3)
Вівальді А.	Концерт a-moll (27)
Глазунов О.	Сонатина (35)
Данкля Ч.	Варіації на тему Вейгля (48)
	Інтродукція та рондо (56)
Ешпай А.	Три фрагменти з сюїти «Угорські наспіви» (22)
Клебанов Д.	Фінал з концерту для домри (14)
Клементі М.	Сонатини №№ 6, 10 (32)
Кречун В.	Сюїта (33)
Незовибатько О.	Фантазія на українські теми (14)
Паплавський К.	Фантазія на білоруські теми (30)
Попічук Д.	Варіації на тему української народної пісні «Копав, копав криниченьку» (15)
Рідінг О.	Концерт h-moll, III ч. (38)

Ансамблі

Бетховен Л.	Турецький марш з музики до п'єси «Афінські руїни» (6)
Бовбель Ю.(обр.)	Українська народна пісня «Їхав козак за Дунай» (25)
	Менует (39)
Боккеріні Л.	Королівський бал (28)
Власов В.	Фугета (53)
Гендель Г.	Марш Чорномора з опери «Руслан і Людмила» (8)
Глінка М.	Полька (39)
Захар Д.	Гумореска (53)
Ільїн І.	Весялуха (1)
Купріяненко В.	Сирба «Трей чокань» (33)
Сирбу В.	Білоруська народна пісня «Кацілася чорна галка» (39)
Смольський Д. (обр.)	Чардаш з балету «Лебедине озеро» (47)
Чайковський П.	

6 КЛАС

Основні завдання предмета

Учні продовжують удосконалювати здобуті навички гри на цимбалах, готують програму до випускного іспиту.

Орієнтований річний план для випускників, які бажають продовжити професійну мистецьку освіту, має відповідати вимогам з фахових іспитів для вступників до вищих мистецьких навчальних закладів. Саме ці учні виконують на випускному іспиті гаму.

Удосконалення навичок гри на цимбалах:

закріплення та поглиблення всіх сформованих на попередніх етапах навчання понять та практичних навичок;
виконання гам по всьому діапазону інструмента та арпеджіо тризвуків, D₇ з оберненнями, VII₇ у різних штрихових та ритмічних варіантах, різними гармонічними та мелодичними інтервалами; виконання хроматичних гам. Поняття про віртуозність;
формування навичок виконання мелізмів. Групето;
вміння користуватися комплексом артикуляційних прийомів;
реалізація музичних образів за допомогою засобів музичної виразності;
активізація музичного мислення, оволодіння об'ємною емоційною сферою;
відчуття розгортання музичного твору у часі. Користування принципом «випереджаючого відображення і мислення» (сприймання даного моменту звучання та передбачення наступного розвитку музичного матеріалу);
розуміння залежності звучання інструмента від різних акустичних умов;
формування свідомого ставлення до педалізації;
розширення музичного кругозору учня за допомогою читання з'листа різних творів;
творче музикування з урахуванням інтересів і уподобань учня;
закріплення навичок самостійної роботи над інструктивним та художнім матеріалом;
набуття навичок релаксації, вміння психологічно підготуватися до публічних виступів;
професійне орієнтування та підготовка до вступу у вищі мистецькі навчальні заклади найбільш перспективних у професійному відношенні учнів.

Музично-теоретичні знання:

ознайомлення з жанрами старовинної сюїти, рондо;
уявлення про вплив історичної епохи на музичний стиль;
подальше ознайомлення з тональностями кварто-квінтового кола; м. VII₇, та зм. VII₇ з оберненнями;

відхилення та модуляція;
елементарні навички аналізу музичної форми.

Орієнтовний річний план

Гама мажорні та мінорні з використанням всього діапазону інструмента: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); гра подвійними та потрійними ударами, тремоло; терції, октави; арпеджіо тризвуків; D7.

Хроматична гама.

4-6 етюдів на різні види техніки.

5-6 різнохарактерних п'єс (у тому числі можуть бути ансамблі).

1-2 твори великої форми.

Декілька п'єс для читання з листа.

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Контрольні заходи

Прослуховування (грудень)

Гама мажорна або мінорна (3 види) з використанням всього діапазону інструмента: гра на прискорення (дуолі, тріолі, квартолі); тремоло; терції, октави; арпеджіо тризвуків; D₇.
1 етюд;

1-2 п'єси *або* твір великої форми.

Програма випускного іспиту.

Прослуховування (квітень)

Випускний іспит(травень)

Гама у три октави, арпеджіо тризвуків;
1 етюд,
1 твір великої форми;
1-2 різнохарактерні п'єси;
оригінальний твір *або*
обробка народної пісні чи танцю.

Орієнтовні програми випускного іспиту

1. Аллага Г. Етюд № 6

Вівальді А. Концерт G-dur I ч.

Лисенко М. Елегія

Крецу С. Вріу

Українська народна пісня (обр. Попічука Д.) «Пливе човен»

2. Баран Т. Етюд № 4

Моцарт В. Рондо у турецькому стилі з фортепіанної сонати A-dur

Гомоляка В. Ноктюрн

Альбеніс І. Танго

Попадюк В. Варіації на тему карпатської коломийки

Орієнтовний репертуар

Етюди

Аллага Г.

Етюд №№ 6, 7 (54)

Баран Т.

Етюд № 4 (18)

Бовбель Ю.

Етюд B-dur (25)

Етюд «Море» (25)

Войт В.

Етюд a-moll (19)

Забель А.

Вправи №№ 62, 63 (59)

Клозе Г.

Студию Ges-dur (33)

Кречун В.

Студию As-dur (33)

Студию G-dur (33)

Незовибатько О.

Етюди №№ 104 (б,в), 109, 110, 111, 112, 114 (14)

Платонов Н.

Етюд № 8 (17)

Попічук Д.

Етюди G-dur, e-moll (19)

Сирбу В.

Студию C-dur (33)

Студию d-moll (33)

Черні К.

Вправа № 67 (59)

Обробки народних пісень і танців

Молдавський народний танець

Молдовеняска (17)

Українські народні пісні

Пливе човен (18)

Чорні брови, карії очі (15)

Українські народні танці

Козачок (15)

Метелиця (18)

Танець лісорубів (17)

П'єси

Альбеніс І.

Танго (23)

Балакирев М.

Полька (50)

Бах Й.С.

Рондо (49)

Брамс Й.

Угорський танець №5 (14)

Верачині Фр.

Ларго (23)

Гомоляка В.

Гуцулка (2)

Карпатська легенда (2)

Ноктюрн (2)

Гранадос Е.

Іспанський танець (23)

Гулак-Артемовський С.

Мазурка (8)

Зубицький В.

Серенада (19)

Кириак Т. Крецу С.	Токатина (17) Дві медитації (33) «Вгіш» (57) «Muzicuta» (57)
Кречун В.	Дойна та хора (33) Сирба-капричіо (33) Фанфари (33) Елегія (18)
Лисенко М. Малих В. Міський І.	Старогородська сюїта, 3 ч. (25) Жартівливий танець (17) П'єса на буковинські теми (18) П'єса з циклу «Російські картини» (18)
Молчанов К. Мусоргський М. Попічук Д. Прокоф'єв С. Рубінштейн А. Сібеліус Я. Туріна Х.	Гопак з опери «Сорочинський ярмарок» (23) Гаївка (15) Гавот з Класичної симфонії (23) Мелодія (9) Рондолето (9) Святкова Кордова з циклу «Розповідь про Іспанію» (9) Фугета (10) Пісня без слів (17) Тропак з балету «Лускунчик» (8) Танець з «Української сюїти» (9) Елегія (50)
Ціполлі Д. Чайковський П.	
Шамо І. Шостакович Д.	

Твори великої форми

Вебер К. Вівальді А. Данкля Ч. Гендель Г. Зейц Ф. Клементі М. Моцарт В.	Соната (26) Концерт G-dur, I ч. (49) «Petit air varie» (56) Алегро з сонати для скрипки з ф-но F-dur (8) Концерт № 1 G-dur (38) Сонатини №№ 7-9, 11, 12 (32) Рондо у турецькому стилі з фортепіанної сонати A-dur (23)
Незовибатько О.	Варіації на тему української народної пісні «Добрий вечір, дівчино» (14) Фантазія на гуцульські народні теми (19) Варіації на тему карпатської коломийки (19) Варіації на тему української народної пісні «Ой під вишнею» (15) Концерт h-moll (38)
Попадюк В. Попічук Д.	
Рідінг О.	

Сирбу В.	Концертні варіації на популярну тему «Зис-А Бадя» (33) Рондо-фантазія (7)
Щуровський Ю.	

Ансамблі

Бах Й.С.	Жарт (39) Інвенція (33)
Бетховен Л. Власов В.	Скерцо з сонати № 2 (18) Варіації на тему білоруської народної пісні «Уж как во поле нивушка» (28) Клавесин (28) Угорський танець (25) «Вяртанне да спадчыны» (1) «Брыулецул» (33) Концертна фантазія (12) Гавот з Класичної симфонії (7) Танець скоморохів з опери «Снігуронька» (9) «Хангу ын бэтэй» (33) Білоруська полька (39)
Гіоре З. Іванов В. Кречун В. Пантазі Г. Прокоф'єв С. Римський-Корсаков М.	
Сирбу В. Чуркін Н.	

Рекомендовані репертуарні збірники

1. Вяртанне да спадчыны. Зборнік канцэртных твораў для ансамбля цымбалістаў. / Уклад. Гладков Я. – Мінск : УП “Тэхнапрінт”, 2005.
2. Гомоляка В. Десять п’ес для скрипки з фортепіано. – К. : Музична Україна, 1976.
3. Законєць М. Гобой 5 клас, 2 частина. – К. : Музична Україна, 1985.
4. Іванько О. Концерти для двох фортепіано. Педагогічний репертуар піаніста. – Чернігів : “Чернігівські обереги”, 2009.
5. Ксилофон. 1 клас ДМШ. / Упоряд. Н. Мултанова. – К. : Музична Україна, 1975.
6. Ксилофон. 2 клас ДМШ. / Упоряд. Н. Мултанова. – К. : Музична Україна, 1976.
7. Ксилофон. 3 клас ДМШ. / Упоряд. Н. Мултанова. – К. : Музична Україна, 1977.
8. Ксилофон. 4 клас ДМШ. / Упоряд. Н. Мултанова. – К. : Музична Україна, 1978.
9. Ксилофон. 5 клас ДМШ. / Упоряд. Н. Мултанова. – К. : Музична Україна, 1980.
10. Курінний О. Камерні ансамблі для народних інструментів. – Полтава : Друкарська майстерня, 2009.
11. Лисаковський О. Школа гри на скрипці. – К., 1967.
12. Логвін В. Хрестоматія цимбального акомпанементу. – Рівне : РДПК, 1995.
13. Михеліс В., Калінін А. Школа гри на чотириструнній домрі. – К. : Мистецтво, 1963.
14. Незовибатько О. Школа гри на українських цимбалах. – К. : Мистецтво, 1966.
15. Попічук Д. Концертні твори для цимбал і фортепіано. – К.: Музична Україна, 1981.
16. Попічук Д. Цимбали. 1-3 класи ДМШ. – К. : Музична Україна, 1984.
17. Попічук Д. Цимбали. 4-5 класи ДМШ. – К. : Музична Україна, 1985.
18. Попічук Д. Цимбали. 1 вип. – К. : Музична Україна, 1987.
19. Попічук Д. Цимбали. 2 вип. – К. : Музична Україна, 1991.
20. Тахтаджієв К. Скрипка. 1 клас. Учебний посібник для ДМШ. – К. : Музична Україна, 1980.
21. Тахтаджієв К. Скрипка. 2 клас. Учебний посібник для ДМШ. – К. : Музична Україна, 1982.
22. Альбом скрипача. Классическая и современная музыка. Для скрипки и фортепиано. Вып. 1./ Сост. Фортунатов К. – М. : Советский композитор, 1986.
23. Альбом скрипача. Классическая и современная музыка. Для скрипки и фортепиано. Вып. 2./ Сост. Фортунатов К. – М. : Советский композитор, 1987.
24. Бах И.С. Концерт ля минор для скрипки с фортепиано. – М., 1968.
25. Бовбель Ю. От всей души: сборник пьес и этюдов для цимбал. – Минск : А. Н. Варахсин, 2009.
26. Вебер К. Соната для скрипки. – М., 1976.
27. Вивальди А. Концерты для скрипки с фортепиано ля минор, Соль мажор. – М., 1952.
28. Власов В. Альбом для детей и юношества. – СПб. : Композитор. 2001.
29. Гендель Г. Соната для скрипки и фортепиано. – М. : Музыка, 1974.
30. Гладков Е. Альбом цимбалиста. – Минск, 1994.
31. Жинович И. Школа игры на цимбалах. – Минск : Беларусь, 1974.
32. Клементи М. Сонатины для фортепиано. – М. : Музыка, 1989.
33. Кречун В., Сырбу В. Методэ де цамбал. – Кишинэу : Литература артистикэ, 1982.
34. Начальная школа игры на четырехструнной домре. / Сост. В. Михелис, А. Калинин. – К. : Мистецтво, 1963.
35. Педагогический репертуар для скрипки в ДМШ. 1-2 кл. – М., 1951.
36. Педагогический репертуар для скрипки в ДМШ. – М., 1959.
37. Пьесы для цимбал с фортепиано. / Сост. К. Цесаков. – Минск : Беларусь, 1972.
38. Ридинг О., Зейц Ф. Концерт си минор, Концерт №1 Соль мажор для скрипки с фортепиано. Педагогический репертуар. – М. : Музыка, 1985.
39. Серебряный звон. / Сост. Сергеев Т. – Минск : БелГИПК, 2004.
40. Соколаи III. Венгерские детские песни. – М. : Советский композитор, 1979.
41. Стецюн Н. Пьесы для фортепиано и скрипки. – Харьков : Принтэкспресс.
42. Стецюн Н. Украинский танец для скрипки и фортепиано. – Харьков, 2007.
43. Фортунатов К. Пьесы для скрипки и фортепиано. – М., 1974.
44. Фортунатов К. Хрестоматия педагогического репертуара для скрипки и фортепиано. 1-2 классы. – М., 1962.
45. Фортунатов К. Хрестоматия педагогического репертуара для скрипки и фортепиано. 3-4 классы. – М., 1972.
46. Хрестоматия для ксилофона и малого барабана. ДМШ младшие классы. / Сост. Т. Егорова, В. Штейман. – М. : Музыка, 1986.
47. Хрестоматия для ксилофона и малого барабана. ДМШ старшие классы. / Сост. Т. Егорова, В. Штейман. – М. : Музыка, 1985.
48. Хрестоматия для скрипки. Пьесы и произведения крупной формы. 3-4 классы ДМШ. / Сост. Ю. Уткин. – М. : Музыка, 1987.
49. Хрестоматия для скрипки. Пьесы и произведения крупной формы. 4-5 классы ДМШ. / Сост. Ю. Уткин. – М. : Музыка, 1984.

50. Хрестоматія для скрипки. Пьєси и произведения крупной форми. 5-6 класи ДМШ. – М. : Музыка, 1987.
51. Хрестоматія домриста. 1-3 класи ДМШ. / Сост. В. Евдокимов. – М. : Музыка, 1989.
52. Хрестоматія педагогического репертуара. Вып. 1. / Сост. М. Гарлицкий, К. Родионов, Ю. Уткин, К. Фортунатов. – М., 1960.
53. Хрестоматія педагогического репертуара. Пьєси и ансамбли советских и зарубежных композиторов. 3-5 класи ДМШ. Вып. 2. / Сост. К. Фортунатов. – М. : Советский композитор, 1963.
54. Allaga G. Valogatott tanulmányok cimbalomra. – Budapest: Editio Musica, z. 7365.
55. Chiesa M. Sonata C-dur. – Edition Tympanon, 1999.
56. Dancla Charles. Mala szkola melodii op. 123. – Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1974.
57. Luta Valersu. Caiet pentru tambal/ – Chisinau: Grafema Libris, 2006.
58. Tarjani Toth I., Falka J. Cimbalom iskola I. – Budapest: Editio Musica, 1958.
59. Tarjani Toth I., Falka J. Cimbalom iskola II. – Budapest: Editio Musica, 1967.

Рекомендована методична література

1. Баран Т. Коментарії // Т. Баран. Цимбаліст Тарас Баран. – Львів : Кобзар, 2001.
2. Баран Т. Концертні цимбали: Історико-теоретичний та методологічно-виконавський підходи. – Дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.03. – К., 2003.
3. Баран Т. Світ цимбалів. / Т. Баран. – Львів : Світ, 1999. – 88 с.
4. Баран Т. Спеціальний інструмент цимбали. – Львів : Афіша, 2005.
5. Баран Т. Цимбали та музичний професіоналізм. [підручн.] – Львів : Афіша, 2008. – 224 с.
6. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа); [підручн.] / М. Давидов. – вид. 2-ге, доп., випр. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2010. – 592 с.
7. Давидовський К. Феномен естрадного хвилювання. – К., 2002.
8. Корженевський А. Майстерність педагога-музиканта. Методичні рекомендації для педагогів ДМШ. – К. : Музична Україна, 1979.
9. Костенко О. Деякі тенденції використання цимбалів у творчості харківських композиторів. // Актуальні проблеми музичного і театрального мистецтва: Мистецтвознавство, педагогіка та виконавство. – Матеріали міжвузівської науково-методичної конференції професорсько-викладацького складу – Вип. 3. – Харків : Стиль, 2001.
10. Костенко О. Короткий огляд розвитку цимбального мистецтва у Харкові. // Наук. зб. VI Світового конгресу цимбалістів. – Вип. 6. – Львів : Кобзар, 2001.
11. Логвін В. Хрестоматія цимбального акомпанементу. – Рівне : РДІК, 1995.

12. Мельничук С. Учитель. Творчий портрет фундатора волинської цимбально-педагогічної школи. Романа Яковича Скіри. Монографічний посібник. – Рівне : видавець Олег Зень, 2007.
13. Незовибатько О. Українські цимбали. – К. : Муз. Україна, 1976.
14. Незовибатько О. Школа гри на українських цимбалах. – К. : Мистецтво, 1966.
15. Алексеев А. О воспитании музыканта-исполнителя. – М. : Советская Музыка, 1980.
16. Асафьев Б. Интонация и музыкальный образ. – М. : Музыка, 1965.
17. Баренбойм Л. Музыкальная педагогика и исполнительство. – Л. : Советский композитор, 1974.
18. Барінова М. О развитии творческих способностей ученика. – Л., 1961.
19. Браудо И. Артикуляция. – М. : Музыка, 1973.
20. Визитиу И., Гросу И. Методические указания по уходу за цимбалами. – Кишинёв : Тимпул, 1970. – 20 с.
21. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением. – М., 1981.
22. Гладков Е. Школа игры на цимбалах. – Минск : Беларусь, 1983.
23. Голованов В. Техника быстрого чтения нот. – М. : Композитор, 2002.
24. Жиневич И. Школа игры на цимбалах. – Минск : Беларусь, 1983.
25. Кабалевский Д. Воспитание ума и сердца: Книга для учителя. – М. : Просвещение, 1984.
26. Кречун В., Сырбу В. Методэ де цамбал. – Кишинэу : Литература артистикэ, 1982.
27. Мазель Л. Строение музыкальных произведений. – М., 1960.
28. Назайкинский Е. О психологии музыкального воспитания. – М. : Музыка, 1972.
29. Очеретовская Н. Содержание и форма в музыке. – Л., 1985.
30. Переверзев Н. Проблемы музыкального интонирования. – М., 1966.
31. Попова Т. Музыкальные жанры и формы. – М. : Музыка, 1954.
32. Теплов Б. Психология музыкальных способностей. – М.-Л., 1947.
33. Тюлин Ю. Строение музыкальной речи. – Л., 1962.
34. Фейгин М. Индивидуальность ученика и мастерство преподавателя. – М. : Музыка, 1976.
35. Фрид Р. Выразительные средства музыки. – М. : Музыка, 1960.
36. Холопова В. Музыкальный ритм. – М. : Музыка, 1980.
37. Шашковский Г. Развитие музыкального слуха и навыков творческого музицирования. – М. : Музыка, 1987.
38. Шульпяков О. Техническое развитие музыканта-исполнителя. – Л., 1973.
39. Юрченко О. Елена Костенко – основательница цимбальной исполнительской школы Слобожанщины. // Сб. науч. работ ХГУИ им. И. П. Котляревского, Вып. 24. – Харьков, 2009.

40. Янкелевич Ю. Педагогическое наследие. - М., 1983.
41. Allaga G. Cimbalomiscola I. - Budapest, 1889.
42. Allaga G. Cimbalomiscola II. - Budapest, 1912.
43. Allaga G. Cimbalomiscola III. - Budapest, 1889.
44. Allaga G. Cimbalomiscola IV. - Budapest, 1889.
45. Kesmarky Arpad. Czimbalom iskola. - Budapest: Zipser es Konig, 1895.
46. Tarjani Toth I., Falka J. Cimbalom iskola I. - Budapest: Editio Musica, 1958.
47. Tarjani Toth I., Falka J. Cimbalom iskola II. - Budapest: Editio Musika, 1967.

